Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 60 (13684) | 1972 оной мартын 12, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

ТҮРҮҮ ХҮНЭЙ ҮГЭ

[П]РОПАГАНДИСТЫН [Ү]НДЭТЭ ҮҮРГЭ

[...] дунда һургуулиин багша К. А. Шаракшинов [...]үүд, залуушуулай политическэ һуралсалда 15 жэл [...]андистаар хүдэлжэ ябана.

[...]М-эй ЦК-гай зарлаһан комсомолой пропагандистнарай [...] зүблөөндэ үнгэрэгшэ намар хабаадалсажа ерээ һэн. [...]э даалгабари эрхим һайнаар дүүргэжэ ябаһанайнгаа [...]КСМ-эй ЦК-гай дурасхаалта медаляар, значогоор [...]най.

[...]дистын ажал гээшэ бэрхэшээлтэй, ха[...]йшье, зүгөөр ехэ хүндэтэй хүдэлмэри [...] мэргэжэлтэй хүм. Тиимэһээ энэмни про[...] ажалда туһатай байдаг. Зүгөөр комсо[...] политическэ һуралсал—һургуули бэшэ [...] даа. Кружогуудтамнай һурадаг зонууд [...]-совхозой залуу хүдэлмэришэд юм. Тии[...]гшад ямар уладууд бэ, тэдэнэй зэргээр [...]хидхэгдэнэ ха юм даа.

[...]лой (партийнашье) пропагандист кружог[...]аг залуу хүбүүд, басагадай тон дүтын [...]эгшэ, багша байха зэргэтэй. Иимэ хүн[...]а хүртэхын тулада пропагандист гээшэ [...] мэдэхэ ёһотой. Тиимэ хадаа үдэр бүри [...]ература, газетэ, журнал уншаха, хэрэг[...]алнуудаа хаа хаанагүй отол бэдэржэ яба[...] творческо ажалтай зон гээшэлди даа.

[...] шухала асуудал юун бэ гэхэдэ, һураг[...] табан хурган мэтээр мэдэхэ хэрэгтэй. [...]уралсалай бүри эхилхын урда тээ ямар [...] гэжэ тодорхойлдог гуримтайб. Комсо[...]ууд хэдыб, ВЛКСМ-дэ ороодүй һаа, [...]огүйб, мүнөө хүдэлжэ байһан ажалдаа [...], хожомоо ямар мэргэжэл олохо дура[...] класс дүүргэһэн бэ гэхэ мэтээр һураг[...]жэ абахаш. Юундэ дуратайнууд бэ, [...]шадаг бэ, гэртээ библиотекэтэй гү, газе[...] захидаг гү гэжэ оюун бодолойнь эрилтэ [...]үйдэ баһа аргагүй байдаг.

[...]хүнүүдтэеэ иигэжэ танилсахада туһатай [...]агби. Юуб гэхэдэ, хүн бүхэнэй онсо ил[...] абанаш, тиигэхэдээ занятидаа бэлдэ[...] хүнгэн байдаг. Иимэ мэдээнүүдэй [...] түсэбөө табидаг, темэ бүхэниие тодор[...]наб. Жэшээнь, һуралсалай үнгэрһэн [...] кружогто 25 хүн һурадаг һэн. Парти[...]лдөө хэдэг һэмди. Эдэ ямар уладууд [...] олонхинь комсомолшууд, мэргэжэлэйнь [...]абал, механизаторнууд, хонишод, үхэр[...]ашад һэн. Олонхинь дунда эрдэмтэй хү[...]ад байгаа. Занятинууднай нэгэшье та[...]һэн. Хүнүүднайшье олоороо ерэдэг бай-

[...]элдэ коммунис мораль үзэдэг кружок [...]эб. Эндэмнай 20 хүн һуралсана. Эдэнэр [...]элэйнгээ талаар нёдондоной хүнүүдтэ [...] Олонхинь найман класс дүүргэгшэд юм. [...] дунда механизаторнууд, барилгашад, [...]лмэрилэгшэд бии.

[...] шухала асуудал юун бэ гэхэдэ, пропа[...]дико һайн мэдэхэ ёһотой. Удаан саг [...]андистаар хүдэлжэ ябаһан зонууд хуу [...]дын оншо аргатай юм аабза. Би өөрын[...]арга тухай хоёр үгөөр эндэ хэлэһүү. За[...]ние эхилхэдээ, түрүүн 5—10 минута соо [...]байдал, орон доторхи, совхозойнгоо һони[...]рэжэ үгэдэгби. Удаань үзэхэ темээрээ [...]эхэш. Саарһа уншангүй, өөрынгөө хэлээр [...]олдодогби. Темэ бүхэн хэдэ хэдэн асуу[...] хубаагдадаг ааб даа. Иимэ хөөрэлдөө[...]—40 минутын забһарлалга хээд, һүү[...]элдөө хэдэг байнабди. Энэмнай ехэ [...] үгэ буляалдалгатай, эдэбхитэйгээр үн[...] һурагшад бэе бэедээ асуудал табилса[...]жа, бодомжонуудаа хэлэхэ, ямар нэгэн [...] ёһото сэсэ буляалдаан (дискусси) боло[...] Иимэ хөөрэлдөөндэ һурадаг зоной мате[...] һайнаар ойлгоһониинь тобойсо гаража

[...]удаа һонирхолтой, ойлгосотой болгохын [...]астайн совхозой мэргэжэлтэдые, дайнда [...]дые, ажалай ветерануудые урижа хөө[...]набди. Гадна хамтаараа кино хараад, [...]рэлдэдэг, хамтаараа зүбшэдэг гуримтай[...] хүн бүхэнэй сэдьхэл зүрхэ хүдэлгэ[...]олго түрүүлмээр заняти бүхэнөө үнгэргэ[...]огдодог гээшэ. Теэд хэр уг зорилгодоо [...], энээнииемнай саг, манай һурагшадай [...]басагадай ажабайдал харуулха бэзэ даа. [...] хамта методикын талаар ажаглалта хэ[...]шэ ха. Зарим пропагандистнар темээ [...]аар хубаагаад лэ, хүн бүхэндэ элидхэл [...]ферат бэшэхыень даалгадаг юм. Энэ гу[...]рглэхэдэ, элидхэлшэдэ найдаад, бэшэ [...]тидаа мүртэйгөөр бэлдэнгүй, элидхэл [...]агүйнүүд һуугаад үнгэргэхэ ушар али [...]эг гэжэ бодото байдал харуулба. Тии[...] аргаар дашууралтагүй ха гэжэ ажагла[...]гандистнарта туһаламжа боломоор ме[...]лбари, суглуулбари үсөөн байна. Парти[...]лдөөнэй кружок хүтэлбэрилдэг байгааб [...] хэлээ һэм. Энээнэй программа соо арга-

гүй олон литература заагданхай. Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд темэдээ хабаатай эды шэнээн ном уншаха сагшьегүй, аргашьегүй байдаг гэжэ сэхэ руунь хэлээ. Тиимэһээ энэ асуудалаар—парти тухай хөөрэлдөөн гэһэн суглуулбари-учебник гаргабал, пропагандистнарта, илангаяа һурагшадта ехэшье туһатай байха һэн гэжэ Бүхэсоюзна зүблөөн дээрэ дурадхаа һэм, мүнөөшье энэ һанамжаяа дабтаха байнаб.

Пропагандист гээшэ һурадаг зонуудайнгаа эрдэм бэлэдхэл дээшэлүүлхэ, оюун бодолыень баяжуулха, тиигэжэ эдэбхитэй, холын харасатай хүнүүдые—коммунизм байгуулагшадые хүмүүжүүлхэ гэһэн нангин үүргэтэй байһамнай эли. Бидэнэр, пропагандистнар, үзэл сурталай хүдэлмэрилэгшэд өөһэдынгөө халааниие—залуу үетэниие ямараар бэлдэнэбибди гэжэ бодомжолхо ёһотойбди. Ахамад үетэнэй хэрэгые халан абаад, һайн һайхан ёһо заншалыень улам арьбадхахаар, урагшаа һанаатай, холые зориһон зонуудые ехэ утын замда бэлдэнэ гүбди гэхэ мэтээр бодожо үзэхэ болонобди. Энээндэ нэгэ нимэ ушар дурдалтай. Залуушуулай нютагһаа гаража, город болон бусад газар тээшэ ошохо ябадал үргэлжэлһөөр гэжэ сэхэ руунь мэдэрэебди. Энэ хадаа захиралтаар шиидхэгдэхэ асуудал бэшэ. Хүдөө ажахын үйлэдбэрндэ залуушуулай хүсэн хэрэгтэй гү? Хэрэгтэй.

Энэ асуудал ямар аргаар шиидхэгдэхэб гэжэ хүн бүхэн мүнөө һайса мэдэхэ ёһотой. Хүдөө нютагуудта соёл болбосорол, культурна хангалгын хэмжээ үргэхэ, хүдөөгэй тосхон, һууринуудые болбосон түхэлтэй болгохо, залуушуулай ажаһууха, хүдэлхэ һайн эрхэ нүхэсэл байгуулха гэхэ мэтын эдээнтэй холбоотой олон асуудалнуудые шиидхэхэ саг ерээ. Энэ талаар манай Загастай нютаг бирагүйшэг байна. Соёлой байшан муушаг болоһон, эндэ соёлой мэргэжэлтэд дуталдаха даа. Нүгөө талаһаа бүхы залуушуултай тиимэ һайнаар хүдэлнэбди гэхэ аргагүйбди. Манай нютаг залуушуул олонтой газар юм. Эдээнэй дундаһаа ондоо тээшээ һугаржа, ганса нэгээрээ ошодог байна. Миниин һанахада, совхозой дирекци, партийна комитет ажахын асуудалнуудаар дан ехээр дашуураад, залуушуултай хүдэлхэ гээшые ехэ анхардаггүй, залуу хүдэлмэрилэгшэдтэ зохихо байра байдал түхеэрдэггүй байна. Хүтэлбэрилэгшэд, мүн бидэнэр, үзэл сурталшад, залуу хүн ямар юумэндэ дуратайб, юугээр һонирходог бэ гэжэ оюун бодолойнь эрилтэтэй зохилдуулжа, хэмжээ ябуулга эмхидхэдэггүй, харин бүхы зондо лекци гү, али хөөрэлдөө эмхидхэдэг байнабди. Энэ талаһаань хаража, залуу үетэнэй хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулаа хадамнай, энээнэймнай аша харюулхал һэн даа.

К. ШАРАКШИНОВ,
Хэжэнгын аймагай Загастайн совхоздохи комсомолой кружогые хүтэлбэрилэгшэ.

КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

Модо бэлэдхэдэг хүдэлмэришэд ба алба хаагшадай гэр байрын, худалдаа наймаанай, ажаһуудалай хэрэглэмжэ һайнаар хангадаг болохо нэмэлтэ хэмжээнүүд тухай

Модо бэлэдхэдэг ажалшадай гэр байрын, худалдаа наймаанай ба ажаһуудалай хэрэглэмжэ улам саашадаа һайнаар хангаха зорилгоор КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй баталан абаһан тогтоол дотор модошодой тосхонуудые томодхохо, болбосон түхэлтэй болгохо, тэндэ соёлой—ажаһуудалай ба худалдаа наймаанай байшангуудые бариха тушаа хүдэлмэринүүдые хэхэ ябадал хараалагдаад, модо бэлэдхэлгын предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ зорюулан байрын гэрнүүдые ашаглалгада оруулха нэмэлтэ даалгабари тогтоогдобо. Санаторинуудые, профилакторинууд ба амаралтын байшангуудые бариха хэрэгтэ предприятинуудта байгуулагдадаг социально-соёлой хэмжээ ябуулгануудай болон гэр байрануудые бариха жасын мүнгэ зөөриһөө 2 процент хүрэтэр централизованно гуримаар зорюулхада болохо гэжэ зүбшөөгдэбэ.

Союзна ба автономито республикануудай Министрнүүдэй Соведүүд, ажалшадай депутадуудай областной, хизаарай Соведүүдэй гүйсэдкомууд хадаа модо бэлэдхэгшэдэй эрилтэнүүдые хүсэд дүүрэнээр хангадаг боломоор хэмжээнэй эдеэ хоолой болон промышленна эд бараагаар хүдэлмэришэдые хангалгын управленинүүдтэ болон таһагуудта үгэжэ байха уялгатай. Мэдэлдэнь байһан хүдэлмэришэдэй хангалгын управленинүүд ба таһагуудые хүсэд һайнаар хүтэлбэрилдэг болохыень, тэдэниие һайн мэргэжэлтэй хүнүүдээр бэхижүүлхыень, худалдаа наймаанай техникэ, хэрэгсэлнүүдые үргэдхэхэ тушаа даалгабаринуудай дүүргэлтын түлөө, модо бэлэдхэдэг ажалшадай соёлой хангалга эмхидхэлгын түлөө худалдаа наймаанай организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалга дээшэлүүлхыень Ой модоной ба модо болбосоруулгын промышленностиин министерствэдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Ой модоной ажахын гүрэнэй комитедтэ дурадхагдаба.

Модошодой тосхонуудай улад зондо хүргэгдэдэг ажаһуудалай хэрэглэмжын хэмжээе 1975 он хүрэтэр 2,8 дахиндаа бага бэшээр ехэ болгохо гэжэ РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведтэ дурадхагдаба. Модо бэлэдхэлэй, модо урадхуулгын ба модо шэрэлгын предприятинуудые хангажа байдаг эмхи зургаануудта хэрэгтэй соонь врачнуудые, багшанарые, соёл гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдые эльгээхэ, 1972-1973 онуудта модошодой томо тосхонуудта үдэшын (халаанай) һургуулинуудые олошоруулха, харин бүри багашаг тосхонуудта эдэ һургуулинуудай консультационно пунктнуудые эмхидхэхэ.

Модо бэлэдхэлшэдэй ажал болон ажаһуудалые харуулһан, табан жэлэй даалгабаринуудые дүүргэхэ тушаа тэдэнэй хэдэг хүдэлмэриие харуулһан литература, уран һайханай ба документальна фильмүүдые, телевизионно дамжуулгануудые бүри олоор гаргаха тушаа хэмжээ абаха, түрүү хүнүүдэйнь, предприятинууд болон организацинуудай дүй дүршэл үргэнөөр харуулха гэжэ тус тус комитедүүдтэ, зургаануудта даалгагдаба.

Модо бэлэдхэхэ, шэрэхэ ба хюрөөдэн болбосоруулха даалгабаринуудаа дүүргэхэдэнь, модо бэлэдхэдэг хүдэлмэришэд ба алба хаагшадай гэр байрын, худалдаа наймаанай ба ажаһуудалай хэрэглэмжэ һайжаруулхадань ой модоной промышленностиин ба ой модоной ажахын предприятинуудта бүхы хэмжээнэй туһаламжа хүргэхыень, ой модо бэлэдхэлгын промышленностиин ба ой модоной ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ зорюулан соёлой-ажаһуудалай барилгануудые, гэр байрануудые саг болзор соонь ашаглалгада оруулха ябадал түйлахыень союзна республикануудай компартинуудай ЦК-нуудые, партиин крайкомууд ба обкомуудые, союзна ба автономито республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдые, крайоблгүйсэдкомуудые КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет уялгалһан байна.

ШАМДАХААР ЛЭ БОЛОО

Үдэр хоног үнгэрхэ бүри хабарай тарилгын эхилхэ саһа улам ойртожо байна. Тиимэһээ Зэдын аймагай «Заречный» совхозой механизаторнуудай тарилгадаа бэлэдхэлэй хүдэлмэриие түргэн дүүргэхэ гэжэ эршэтэйгээр ажаллажа байһаниинь ойлгосотой.

Бүри февралиин 22-то совхозойхид бүхы тракторнуудаа заһабарилжа бэлэн болгоо юм. Мүнөө плуг, сеялкэ, борной, культиватор гэхэ мэтые заһабарилжа дүүргэхэ болонхой. Эндэ коммунис ажалай ударник, слесарь Ш. Шарафулин, токарь В. Ганжуров, гагнуурша Б. Астраханцев, механизатор В. Хайдуков гэгшэд бүтээсэ ехэтэй ажалаараа шалгарна. Тэдэнэр элдэб машинын хуушарһан деталь, частьнуудые өөһэдөө гагнажа, тошылдожо, таблажа байгаад заводойхиһоошье дутуугүйгөөр шэнэлээд табидаг юм.

— Запасной частиин дутамаггүй байгаа һаань, заһабарилгаяа бүришье түргэн дүүргэхэ һэмди. Хуушыень шэнэлжэ, арга хүргыень лэ олонобди, — гэжэ МТМ-е даагша Ф. Закиров хэлэнэ.

— Тарянаймнай үрэһэ хүрэнгэшье гол түлэб бэлэн болонхой. Бүхы 8800 центнер үрэһэнэй ехэнхинь һайнаар сэбэрлэгдэжэ, тарилгын шанарта хүргэгдөө, динлэнхинь нэгэдэхи классай болгогдоо, — гэжэ ажахын главна агроном нүхэр Маслов хөөрэнэ.

Тингэбэшье тус ажахыда обёосой үрэһэ бэлдэхэ хүдэлмэри муугаар ябуулагдана. Хүрэнгэдэ хааһан 6 мянган центнер обёосой оройдоол 500 центнерынь тарилгын шанарта хүргэгдэнхэй. Үшөө 2000 центнер обёосой үрэһэн дуталдана.

— ОВП-20 машинаяа үдэр һүнигүй хүдэлгэжэ, байһан үрэһэеэ сэбэрлэхэбди. Харин тэрэ дутуу хүрэнгээ ондоо тээһээ һэлгэжэ хүсөөхэ болонобди. Тэрэ хүдэлмэримнай үшөө эхилээдүй, — гэжэ совхозой главна агроном нүхэр Маслов хэлээ һэн.

Мүн энэ совхоздо тарялан дээрэ наг шэбхэ гаргаха хүдэлмэри эхилээшьегүй байһаар. Үбэлдөө сабшалан дээрэ 4700 тонно наг шэбхэ гаргагдаһан аад, тарянай газарта нэгэшье тонно шэбхэ зөөгдөөгүй. Түсэбэйнь ёһоор кукуруза тариха газарта ганса 6 мянган тонно үтэгжүүлгэ гаргагдаха зэргэтэй юм.

— Шэбхэ зөөхэ трактор, машинын дутамаг дээрэһээ энэ хүдэлмэри гэдэргэ татагдаа. Олонхи техникэмнай мүнөө малай тэжээл зөөжэ, сүлөөгүй байна. Һаяар сабшалан һайжаруулха тусхай оньһожоруулагдаһан отряд эмхидхэхэ һанаатайбди. Тэрэниие хүтэлбэрилхөөр А. Жуков томилогдонхой, — гэжэ главна агроном хэлэнэ.

Теэд тус отрядые эмхидхэхэ тухай хөөрэлдөөнһөө бэшэ, энэ гэхэ юумэн хэгдэнэгүй. Минеральна үтэгжүүлгэ зөөжэ абаха хэрэгтэ анхаралшье табигданагүй. Совхоз энэ жэлдэ 487 тонно үтэгжүүлгэ абаха болоһон аад, трактор, машина хүртэнэгүй гээд, тэрэнээ зөөжэ эхилээгүй. Тэрэниие зөөхэдэмнай «Сельхозтехникын» отделени туһалха юм гээд совхозой хүтэлбэрилэгшэд хүлеэгээд һуудаг. Саг ошожол байна. Газараа һайнаар үтэгжүүлэнгүй, хайшан гээд ехэ ургаса абаха юм. аргагүйл.

В. БАШАРОВ.

ТАСС ШЭНЭ ҺОНИН

СОВЕТ-МОНГОЛ ХАРИЛСАА ХОЛБООН ХҮГЖЭНЭ

Советскэ Союзай болон Монголой министерствэнүүдэй, зургаануудай хоорондохи харилсаае үргэдхэхэ гэжэ эрдэм-техникын харилсаанай асуудалаар саг үргэлжын комиссиин табадахи сессиин протокол хараална. Энэ протоколдо Москвада мартын 10-да гар табигдаа. Хүдөө ажахын, энергетикын, геологиин, элүүрые хамгаалгын, хэлхеэ холбооной, хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин талаар хамтааран ажаллажа, хараа түсэб табигдаһан байна. 1971—1975 онуудта эрдэм шэнжэлэлгын хүдэлмэри тааруулан ябуулха түсэбэй ёһоор эдэ һалбаринуудта түйлагдаһан эрдэм техникын амжалтануудаа, үйлэдбэриин түрүү дүй дүршэлөө хоёр орон халан абалсаха юм.

Монголой Арадай Республикын эрдэм болон техникэ хүгжөөхэ хэрэгтэ туһаламжа үзүүлхые хараалһан СЭВ-эй комплексно түсэбые бэелүүлхэ асуудалнуудта онсо анхарал хандуулагдаа. Иимэ туһаламжын ёһоор Советскэ Союз эрдэм шэнжэлэлгын хэдэ хэдэн лабораторинуудые, мүн эрдэм-техникын туйлалтанууд тухай мэдээсэжэ байдаг түбые байгуулхадань туһа хүргэхэ байна.

1972 ондо бэелүүлэгдэхэ хоёр ороной хүдөө ажахын министерствэнүүдэй хоорондо эрдэм-техникын харилсаа холбоон тухай протоколдо гар табигдаа.

СССР-тэй байгуулагдаһан харилсаа холбоон манай орондо ехэ удха шанартай гэжэ Монголой делегациин хүтэлбэрилэгшэ, хүдөө ажахын министр М. Даш үгэ хэлэхэдээ тэмдэглэээ.

Документнүүдтэ гар табиха үедэ СССР-тэ байдаг МНР-эй элшэн сайд Н. Лувсанчултэм байлсаа.

Апрелиин 15—коммунис субботник

АЖАЛАЙ ҺАЙНДЭРЫЕ УГТУУЛАН

В. И. Ленинэй түрэһэн үдэрэй, мүн СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй хүндэлэлдэ апрелиин 15-да коммунис субботник үнгэргэхэ гэһэн москвагайхидай үүсхэлые һайшааха зуураа, ороноймнай предприятинуудай коллективүүд тодорхой уялгануудые абажа байнад.

Тувагай АССР-эй Каа-Хемскэ нүүрһэнэй уурхайн горнягууд субботнигой үдэр түсэбһөө гадуур 25 мянган тонно нүүрһэ малтан абаха гэжэ шиидээ.

Гайхамшагта энэ үдэр Ижевскын автомобиль бүтээдэг завод 100 «Москвичуудые» гаргаха байна. Гэр барилгын комбинадай коллектив 130 кубометр түмэр-бетон конструкцинуудые үгэхэ. Калугын «Автомотоэлектрооборудование» гэжэ заводой коллектив автомобильнуудта, тракторнууд болон мотоциклнуудта хэрэгтэй 40 мянга шахуу приборнуудые даалгабариһаа гадуур бүтээхэ юм.

Кадиевкада (Ворошиловградай область) апрелиин 15-да судо-заһабарилгын заводой 740 бүхы станочнигууд, хабсаргагшад болон шудхагшад өөһэдынгөө хүдэлмэриин газарта ерэхэ юм. Тэдэнэр 15 мянган түхэригэй элдэб янзын продукци бүтээхэ гэжэ хараалханхай.

Львовой «Прогресс» гэжэ фирмын коллектив 50 мянган паар гутал гэхэ гү, али юрын үдэрэйхидэ орходоо 2 мянган паар олон гуталнуудые оёхо гэжэ шиидэнхэй. Продукциин нилээд ехэ хубинь алмагдаһан, түүхэй эдээр оёгдохо байна.

Хабаровскын локомотивна депогой машинистнүүд субботнигой үдэр алмаһан түлищөөрөө 100 поезднуудые жолоодохо юм. Эндэ түсэбһөө гадуур нэгэ локомотив заһабарилагдаха байна. Энэ локомотив тэрэ үдэр Хабаровск—Архара гэжэ маршрудаар эстафетнэ поездые хүтэлхэ. Энэ поездые табан жэлэй хоердохи жэлдэ эгээл эрхим үрэ дүн туйлаһан, машинист жолоодохо эрхэтэй болохо.

(ТАСС).

[А]ЖАХЫ БҮХЭНДЭ—ҺАЙЖАРУУЛАГДАҺАН БЭЛШЭЭРИ

[...]Юһэдэхи табан жэлэй туршада республикын колхоз, совхо[...]удта 30 мянган гектарта һайжаруулагдаһан бэлшээри байгуу[...]даха юм. Энэ шухала хүдэлмэри болзорһоонь урид дүүргэхын [тү]лөө тэмсэе!

[А]ШАГ ЕХЭТЭЙ БОЛГОХЫН ТҮЛӨӨ

[...] саашадань улам [...] Юһэдэхи табан жэлэй [...], һү, ноохо, бэшэ [...] бүри ехээр абажа, [...]аахын тула республи[...]еэгэй ажалшад гори[...]лмэри бүтээхэ байна. [1]975 он болотор мяха [...]37,6 процентээр, ноохо [...]ээр, үндэгэ 37,4 про[...]шэлүүлхээр хараалаг[...] зорилгоёо бэелүүл[...] түрүүлэн тэжээлэй [...]лжа, адууһа малаа [...]ээлээр гүйсэд ханга[...]лдохо болоно.

[...]жэлнүүдтэ ороноймнай [...]бликымнай түрүү ажа[...]агдадаг олон жэлэй [...]даһан бэлшээри бай[...]жаа дулаан зунай һа[...]адууһа малаа элбэг но[...]ээн, ашаг шэмыень [...]үүлдэг болонхой. Тиин [...] Ивалгын туршал[...] ажахы анха тү[...] нэбтэрүүлжэ, горитой[...] туйлаа юм. 1968 он[...] гектарһаа тэжээлэй [...] единицэ үгэдэг уһалаг[...]лангаа һайжаруулагда-һан бэлшээри болгоһоноойнгоо ашаар тэрэл газарһаа тэжээлэй 3500—4000 единицэ абажа, малайнгаа ашаг шэмые нилээд нэмээһэн байна.

Үнэндөө һайжаруулагдаһан бэлшээри юундэ ашагтайб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, тэжээлэйнь нэгэ единицын өөрынь үнэ сэн сабшагдаһан үбһэндэ орходоо хэды дахин хямда байдаг юм. Ивалгын ОПХ-да хэгдэһэн түрүүшын шэнжэлгэнүүдэй дүнгүүдые согсолон харахада, һайжаруулагдаһан бэлшээриин тэжээлэй нэгэ единицэ 1,5—2 мүнгэтэ гэхэ гү, али силосэй ургамалһаа 2—3 дахин, үбһэнһөө 4—5 дахин, тэжээлэй тибһэтэ ургамалһаа 11—15 дахин доогуур байдаг байна.

Һайжаруулагдаһан бэлшээри бии болгохо гээшэ, нэгэдэхеэр, мал ажалые промышленна үндэһэ һуурида оруулжа, ажалаа научна аргаар эмхидхэлгэтэй сэхэ холбоотой социально-экономическа асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ горитойхон нүлөө үзүүлхэ зэргэтэй. Тиимэһээ энэ табан жэлэй туршада республикымнай колхоз, совхозууд 30 мянган гектарта һайжаруулагдаһан бэлшээри байгуулха түсэбтэй юм. Харин байгша ондо абтаһан уялгын ёһоор 5,5 мянган гектарһаа бага бэшэ нимэ бэлшээри бии болгогдохоор хараалагдана.

Бэлшээриеэ эрид һайжаруулжа, зунай сагта малаа ногоон тэжээлээр таһалдуулхагүй түрүү дүй дүршэл амжалтатайгаар нэбтэрүүлжэ, ажахынуудта нимэ бэлшээри үргэнөөр байгуулха хэрэгтэ зарим тэды асуудалнууд гарадаг байна. Тиимэһээ энээхэн статья соогоо Ивалгын ОПХ-да хэгдэһэн туршалгын үрэ дүнгые тобшо тэдыгээр тайлбарилха хүсэлтэйб.

Һайжаруулагдаһан бэлшээри малай фермын хажууда дүтэхэнэ эмхидхэхэдэ таарамжатай байдаг. Тиихэдээ гол түлэб уһалагдадаг, шииг нойтоор элбэг сабшалан хорёолжо, хэдэн загуун болгон хубаарилха хэрэгтэй. Уһалагдадаггүй добо газарта һайжаруулагдаһан бэлшээри байгуулхада ашаг багатай байдаг. Ушарынь хадаа тиимэ газарта ногоониинь багаар ургажа, гаргашаяа тэхэрюулсэгүй юм.

Хэрбээ нимэ бэлшээри малай фермэһээ 1,5—2 километрһээ холо байгуулһан һаа, нажарай сагта зуһалан барихада зохид. Юуб гэхэдэ, мал холо ябахадаа ашаг шэмээе доошолуулжа магадгүй бшуу. Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахы 84 гектар уһалагдадаг сабшалангаа һайжаруулагдаһан бэлшээри болгоһон. Тиигэжэ тэрэнээ малай гүүртэдэ дүтэхэнэ эмхидхэжэ, зунай сагта машинаар һааха түхеэрэлгээ һаадгүй хүдэлгэхэ арга олгоһон байна. Энээнэй ашаар Каленовскын гүүртэдэ ажалладаг һаалиинад хоёр халаанда хүдэлхэ гуримда ороһон юм.

Һайжаруулагдаһан бэлшээри хоёр аргаар байгуулдаг юм. Нэгэдэхеэр, бэлшээриеэ үндэһөөрнь һайжаруулжа, олон жэлэй ногоо таридаг байна. Хоёрдохёор, уһалагдадаг сабшалангаа үтэгжүүлжэ һайжаруулаад, зүбөөр хэрэглэхэдэ ашагтай. Энэ хоёр аргын али нэгые хэрэглэхэдээ, нютагайнгаа байгаалиин эрхэ байдалые хараадаа абаха шухала.

Үргэлжэлэлынь 2 дохи нюурта).

Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо байгша ондо 330 гектарта һайжаруулагдаһан бэлшээри байгуулагдахаар хараалагданхай. Мүнөө энэ бэлшээри тойруулан, хуби болгон таһалжа, хамтадаа 50 гаран километр утатай хорёо баригдаба.

Энэ колхозой Тээлиин һү һаалиин фермын дэргэдэ Буряадай ПМК-гай хүдэлмэришэд Павел Михалев, Петр Илкин гэгшэд оролдосотой һайнаар ажаллажа, үдэртөө 50—60 метр ута хорёо барижа үрдинэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: П. Михалев ажалдаа.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

АШАГ ЕХЭТЭЙ БОЛГОХЫН ТҮЛӨӨ

Эхинииинь 1-дэхи нюурта).

Үндэhөөрнь hайжаруулгын хүдэлмэри гол түлэб hөөг бургааhаар хушагдаhан, болдогтой, намаг налхида абтаhан сабшалан дээрэ ябуулха хэрэгтэй. Тиихэдээ hайжаруулагдаhан бэлшээри болохо газарта иимэ хүдэлмэри хэхэhээ урид бүхы ажалыень түсэблэжэ, жэгдэ hайнаар бүтээхэдэ, түргэн болзорто ашаглагдадаг. Жэшээлбэл, Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз намаг налхида, дошо болдогто абтаhан сабшалангаа үндэhөөрнь hайжаруулжа, 225 гектарта иимэ бэлшээри байгуулhан юм. Энэ хүдэлмэри хэхэдэнь аймагай «Сельхозтехника» нэгэдэлэй ба Уhанай ажахын министерство горитойхон туhаламжа үзүүлhэн байна. Мүнөө жэл тус ажахын малшад энэ бэлшээринээ анха түрүүшынхеэ ашаглахаар хараалжа, 18 хуби болгон хорёолhон байна. Зүгөөр тэрэ бэлшээринээ хэрэглэхэhээ урид уhалха, мүн саг дарынь үтэгжүүлжэ байха тусхай лугомелиоративна звено эмхидхэхэ асуудал шиидхэхэ зэргэтэй.

Хэрбээ hайжаруулагдаhан бэлшээринин шииг нойтөөр элбэг байгаа hаань уhалангүй, газар доронхи уhанайнь хүрьhэнэй нюрууhаа 80—100 сантиметрhээ доошо бэшэ байхаар хатааха шухала. Гадна ехэ үндэhэтэй модо, түгсүүл хобхолжо, бэлшээринээ сэбэрлэжэ үргэдхэхэ хүдэлмэриеэ газарай хүрөөгүйдэ ябуулхада таарамжатай байдаг. Тиихэдэ набтар hөөг бургааhа отолжо сэбэрлэлгые үбэлэй үедэ хэхэ хэрэгтэй. 1,5—2 метр үндэртэй hөөг бургааhа бульдозероор түлхижэ сэбэрлэнгүй, hөөг бургааhанай болон намаг газарай тусхай плугаар хахалхада үндэhэтэйгөө хобхоржо, дахинаа ургадаггүй байха юм. Ой модонhоо, hөөг бургааhанhаа сэбэрлэхын тула химическэ бодосуудые (арбоцид) хэрэглэхэдэ нилээд туhатай байдаг. Иимэ химическэ бодосуудые самолёдоор сасахада хуhан, уляангир, үдхэн шэрэнги, харганаан түргэн саг соо хатажа, үмхиршэдэг байна. Гурбан метрhээ үндэр бэшэ hөөг бургааhа үгы хэхэдээ нэгэ дахин арбоцидаар сасахада болоно. Хэрбээ тэрэнhээ үндэр үдхэн байгаа hаань, 2 дахин сасаха хэрэгтэй.

Мелиоративна болон культурно-техническэ хүдэлмэри хэhэнэйнгээ hүүлээр бэлшээриингээ газарые тэгшэлжэ, ногооной үрэhэ тариха ажалаа ябуулха хэрэгтэй. Бэлшээриингээ газарые hайжаруулхын тула газарайнгаа, мүн хүрьhэнэйнь байдал хараада абан, юрын гү, али hөөг бургааhанай болон намагай плугаар хахалжа, хүндэ дисктэй борнойгоор, фрезерээр элдүүрилдэг байна. Энэнэйнь hүүлээр газараа уhа эюулэгдэдэг хүндэ катогуудаар тэгшэлдэг. Тиигээд хүрьhэнэйнь тогтонижохын тула нэгэ—гурбан жэлэй туршада элдэб ногооной үрэhэ таридаг байна.

Бэлшээриин газарай хүрьhэнэй үндэhэжэтэр олон жэлэй ногоо таhалгаряагүй тариха шухала. Тиихэдээ нэгэ-хоёр янзын буурсагта ногооной, хоёр-гурбан янзын намагта ногооной үрэhэ холижо тарихада hайн юм.

Ногоонойнгоо үрэhэ хоёр хайрсагтай ороohо-ногооной сеялкээр зуруудлан сасаха аргаар таридаг. Тиихэдэ томо үрэhэнүүдынь нэгэ хайрсагhаа зуруудлан таригдажа, жэжэ үрэhэнүүдынь сасагдаад, тусхай шлейфээр даража хүрьhэндэ оруулагдана. Ногоо тарихадаа нэн түрүүлэн газарайнгаа али зэргын шиигтэй байhыень хараадаа абаха хэрэгтэй. Манай республикын эрхэ байдалда ногоо гол түлэб хабар, зунай сагта тарихада таарамжатай.

Хатуу хүрьhэндэ ногоо тарихадаа нэн түрүүлэн шүдэтэй борнойгоор хүрьhыень соолоод, үрэ hээ 0,5—3 сантиметр гүнзэгыгөөр тарихада нэгэ жэгдээр ургадаг байна. Ногооной үдхөөр, үндэрөөр ургахын тула гектарай 15—20 тонно наг шэбхэ гаргажа тараагаад, тарихынгаа урда тээхэнэ гектарай 1,5—2 центнер суперфосфат, 1—1,5 центнер калийна үтэгжүүлгэ оруулхада hайн.

Бэлшээри болгогдохо сабшалангай дошо дэгнүүлые түмэр рельсээр хюhажа арилгаад, модо шулууень түүжэ сэбэрлэхэдэ, урдандаа ургадаг байhан шэмэ ехэтэ набшаhата, буурсагта ногоониинь үлэдэг байна. Тиибэшье hаань үрэжэлыень hайжаруулха хүдэлмэри таhалгаряагүй ябуулжа байха зэргэтэй.

Үнэндөө иимэ аргаар байгуулаhан бэлшээри үндэhөөрнь hайжаруулагшаhаа нилээд гаргаша багатай байдаг.

Хэрбээ манай эндэхи эрхэ байдалда hайжаруулагдаhан бэлшээриин гектар бүриhөө 3—3,5 мянган тэжээлэй единицын абтадаг hаа, үнеэн бүридэ 0,4—0,5 гектар хүрэхөөр хубаарилха хэрэгтэй. Тиихэдээ нэн түрүүлэн олон загуунуудые бэлдэхэhээ урид бэлшээриингээ али зэргын ашаг шэмэтэйе, малайнгаа олониие хараадаа абаха шухала. Гэбэшье республикымнай колхоз, совхозуудта hайжаруулагдаhан бэлшээринеэ 5—7 гектараар хубаарилан, загуунуудые бэлдэхэдэ таарамжатай. Энээниие хубаарилхадаа загуун бүхэниинь адаалхай шабын түмэрөөр гү, али hургаагаар хорёолхо хэрэгтэй.

Һайжаруулагдаhан бэлшээридээ ногоонойнь 12—15 сантиметр утатайгаар нэгэ жэгдэ ургажа захалхада гэхэ гү, али майн hүүлээр, июниин эхеэр малаа оруулжа адуулхада ашагтай байдаг. Хэрбээ иимэ бэлшээридэ малай ундалха гол горхоной үгы hаань, тусгаар цистернэ соо уhа асаржа эюулээд, авто-уhалуури тодхоходо таарамжатай байдаг. Манай эндэхи эрхэ байдалда загуун бүхэнөө зун даа 3-4 дахин хэрэглэхэ хэрэгтэй.

Бэлшээрнингээ ногооной ургасые эрид дээшэлүүлхын тула саг дары hайнаар харууhалжа, уhалжа, үтэгжүүлгэ оруулжа байха зэргэтэй. Буурсагта, залаата ногоотой бэлшээридэ гектарай 45—90 килограмм фосфорно, 40—50 килограмм калийна үтэгжүүлгэ оруулхада hайн юм. Энэ үтэгжүүлгэ гол түлэб намартаа, бэлшээриин дүүрэhэн хойно гү, али хабар эртүүр оруулха хэрэгтэй.

Бэлшээриин газарта азотно үтэгжүүлгэ оруулхада ногоониинь эрид hайжардаг байна.

Һайжаруулагдаhан бэлшээри саг дарынь уhалжа байхада ногоониинь нэгэ жэгдээр ургадаг юм. Тиимэhээ газараа уhалхын тула hубаг ханааб татажа гү, али уhа сасадаг тусхай түхеэрэлгээр ундалуулха зэргэтэй.

Малай эдидэггүй ногооной эдеэшэжэ, сагhаа урид хагдархагүйн тула бэлшээhэнэйнгээ hүүлээр сабшажа хуряаха хэрэгтэй. Хэрбээ дээрэ дурсагдагша түрүү дүй дүршэлые дүүрэнээр хэрэглэбэл, республикымнай ажахынууд мал ажалай продуктнуудые бүри ехээр абаха аргатай.

Ц. ГАЛСАНОВ,
Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станциин ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ.

ФИЛОСОФИИН ГАЙХАМШАГ ЗОХЁОЛ

«Добтолхы шэнжэтэй материализмын удха шанар тухай» гэhэн В. И. Ленинэй статьягай гараhанhаа хойшо 50 жэлэй ойдо

«Добтолхы шэнжэтэй материализмын удха шанар тухай» гэhэн В. И. Ленинэй гайхамшаг зохёолой хэблэгдэhэнhээ хойшо табин жэлэй ой гүйсэбэ. Энэ зохёолынь хадаа Ленинэй философёор захиhан захяа заабаринь мүн болоно гэхэдэ болоно. Ленинэй бусад зохёолнуудтал адли энэ статьянь партиин үзэл бодолой, тэрэнэй хамагые хубилгагша — хубисхалша ажал ябуулгынь гол hуурида байгаа, мүнөөшье байhаар.

«Добтолхы шэнжэтэй материализмын удха шанар тухай» Ленинэй энэ зохёолдо маанадай ходо hонирхон хандажа байhанай ушар шалтагаан юун гээшэб? Хэмжүүрэйнгээ талаар багахан энэ статья соогоо Ленин Октябриин hүүлээр партиин эрхилхэ үзэл бодолой хүдэлмэриин шухалын шухала асуудалнуудые табиhан байна. Юуб гэхэдэ, Октябрь болбол хүн түрэлтэнэй политическэ, социальна болон оюун бодолой байдалда, марксистско-ленинскэ философи хүгжөөхэ хэрэгтэ шэнэ үе саг нээгээ бшуу.

Тэмсэлэй, түгэс партийна үзэл бодолоор, марксизмые ухаансар ёhoop хүгжөөхэ хүсэл эрмэлзэлээр Ленинэй энэ статья эхинhээ адаг хүрэтэрөө нэбтэрэнхэй. Энэ зохёол хадаа 50 жэлэй саада тээхидэл адли философско идеализм, фидеизмдэ эсэргүү тэмсэлдэ, нүгөө талаhаа материалис үзэл бодолтойгоор, гүн гүнзэгы коммунис үзэлөөр нэбтэрэнгеэр бүхы совет хүн зониие хүмүүжүүлхэ үзэл сурталай хурса зэбсэг байhан зандаа бшуу.

* * *

1922 оной мартда, манай партиин XI съездын нээгдэхын урда тээ Ленинэй энэ статья бэшэгдэhэн байгаа. Энэ үедэ теориин талаар ехэ тэмсэл боложо байгаа — марксизмда эсэргүү хэлбэрилнүүд тархяа үргэнхэй, идеализмые нэбтэрүүлхэ ябадал шангадаад байhан юм. Социалис революцяар засаг түрэhөө хаман хаягдаhан дарлагша анги мини байжа үгэхэгүй байба. «Капиталистнуудай бүхы эсэргүүсэлтэ, гансахан сэрэгэй, политическэ эсэргүүсэлтэ бэшэ, мүн үзэл бодолой, эгээл гүн гэнзэгы, эгээл хүсэтэй эсэргүүсэлтэ дараха гээшэ манай зорилго мүн» — гэжэ Ленин заагаа hэн.

Эгээл энэ үедэ буржуазна сурталь бодолой эдэбхижэхэ, эри мэсээ хурсадхахал үе сагынь байгаа, юуб гэхэдэ, социализм капитализм хоёрой хоорондохи улам хурсадажа байгаа ангиин тэмсэлые засаг түрэhөө хобхо сохюулhан дарлагша анги суртал бодолой талаар жолоогоо табихагүй гэжэ оролдожо байhые энэ ушар харуулаа бшуу. Буржуазин элдэб янзын хэлбэринүүдтэй, зүүнэй ба баруунай тала баримталагшадтай болоhон хатуу шанга тэмсэл соогуур Ленин багшын ударидажа ябаhан манай парти үзэл сурталай, теоретическэ хүдэлмэреэ эрхилээ, марксис кадрнуудые бэлдээ юм шуу. Эдэл жэлнүүдэй туршада Социалис академи, Я. М. Свердловэй нэрэмжэтэ Коммунис университет болон бусад hуралсалай газарнууд байгуулагдаа hэн. Партиин теоретическэ кадрнууд эдээндэ бэлдэгдэhэн юм.

Марксистско-ленинскэ үзэл суртал нэбтэрүүлхэ ба хүгжөөхэ хэрэгтэ 1922 оной эхеэр байгуулагдаhан «Марксизмын туг доро» гэжэ журнал ехэ үүргэ дүүргэхэ ёhотой байhан юм. Мэнэ hаяхан байгуулагдаhан философиин органдо ехэ анхаралаа хандуулан, Ленин статья бэшэжэ, гурбадахи номертонь гаргуулhан байгаа. Философиин талаар бүхы марксистнууд-ленинецүүдэй ажал ябуулгадань энэ статья программа боложо үгөө hэн. Тус статья хадаа «Материализм ба эмпириокритицизм», «Философиин дэбтэрнүүд» гэhэн Ленинэй зохёолнуудые сэхэ үргэлжэлүүлhэн, улам саашадань хүгжөөhэн удхатай байhан юм.

Манай философиин зорилгонуудые тодорхойлхо зуураа энэ статья соогоо Ленин материалис диалектикын асуудалнуудые тодорхойлхо хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулаа hэн. Социалис революци, шэнэ общество байгуулга хадаа марксистнуудай үмэнэ шэнэ аад, орёошье асуудалнуудые табяад байна гэжэ Ленин хараhан байна. Имагтал диалектическэ метод гээшые түгэс шудалаал hаа, боложо байгаа хэрэг үйлэнүүдэй уг унгиие гүн гүнзэгыгөөр уудалжа ойлгоол hаа, партиин зүб хараа шугам зохёожо шадаха зэргэтэй. Гегелиин материалис шэнжэтэй диалектикыень саг үргэлжэ шудалха хүдэлмэри эмхидхэхэ гэхэ гү, али Марксын «Капиталдаашье», бэшэшье зохёолнуудтаа хэрэглэhэн диалектикэ шудалха зорилго табиhан философуудай үмэнэ табиhан байна.

Ленинэй философёор бэшэhэн бүхы зохёолнууд хадаа элдэб янзын зүрилдөөнүүдэй уг унги тодорхойлхо хэрэгтэ ухаансар ёhoop хандаhанай, шэнэ общество байгуулгын бодото зорилгонуудтай нягта холбоотойгоор хандадагайнь бодото гэршэ мүн болоно.

Марксис диалектикэдэ Ленинэй онсо анхаралаа хандуулhан үшөө нэгэ шалтагаан гэхэдэ, буржуазна үзэл бодолой кризистэ орожо байhан эрхэ байдал[...] знанида боложо байгаа[...] жэтэй хубисхалые бү[...] лософууд хархис хэр[...] тээ хэрэглэдэг байгаа[...] мэhээ естествознани гэ[...] тикэгүйгөөр, научна [...] хүгжэжэ шадахагүй [...] элитэ. Иигээд байхада[...] кэ хадаа энэ эрдэм [...] лаар тон шухала удха ш[...] лоод байгаа бшуу. Энэ[...] тус статья дотор онсо [...]

Марксистска диалекти[...] жа болохогүй, энээнгүй[...] риализм гээшэ идеали[...] шадахагүй, марксистс[...] кэгүйгөөр естествозна[...] байгаа үндэhэн хуби[...] (хубисхал) зүбөөр [...] шадагдахагүй гэhэн[...] статьягай гол тобшо[...]

Диалектическэ мат[...] үндэhөөр философи [...] ни хоёрые нэгэдүүлхэ[...] нинэй бодомжо хадаа[...] дэм ухаа хүгжөөлгын[...] ла хараа шугам[...] юм, мүнөөшье [...] hаар, энээнэй [...] даар омогорхонобди[...] фууд естественнэ эрд[...] лэгшэдтэй нэгэдэхэ [...] нэй энэ хараа бодол[...] эрдэм, техникын дэбж[...] үргэдэжэ байгаа са[...] ухаанай үйлэдбэрилгы[...] ложо байгаа үедэ илан[...] ла удха шанартай[...] Эрдэм, техникэ дэбжэ[...] коммунизмын матери[...] ническэ үндэhэ hуур[...] ха гол шухала эрхэ [...] гээд КПСС-эй XXIV [...] со тэмдэглээ hэн.

(Түгэсхэлынь 4-дэхи[...]

Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо hайжаруулагдаhан бэлшээри хэхээр бэлдэжэ байhыень зураг дээрэ харуулагдана.

Е. БАЛДУЕВАЙ фото.

НИИТЫН ХАРАЛГЫ[Н] ТҮРҮҮШЫН ДҮН

Партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүд болон материалнуудые республикын ажалшадай дунда нэбтэрүүлхэ зорилгоор СССР-эй, мүн Буряадай АССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойнуудта бэлэдхэлтэй дашарамдуулан, «Знание» бүлгэмэй Буряадай организациин правлени III пленум дээрээ республикын «Знание» бүлгэмэй эхин организацинуудай хүдэлмэриин ниитын харалга үнгэргэхэ гэhэн шиидхэбэри абаhан байгаа. Тиигээд аймагуудта харалгын комиссинууд байгуулагдаа, тусхай дүрим зохёогдоо бэлэй.

Ниитын харалгын зорилгонууд юун байгааб гэхэдэ, партиин XXIV съездын материалнуудые нэбтэрүүлхэ хэрэг hайжаруулха, бүхы организацинуудай хүдэлмэри улам шангадхаха, гэшүүдыень эдэбхижүүлхэ, ажалшадые коммунис үзэлөөр хүмүүжүүлгэдэ лекцинүүдэй үүргэ дээшэлүүлхэ, юhэдэхи табан жэлэй түсэб дүүргэхэ хэрэгтэ үйлэдбэриин коллективүүдые элсүүлхэ ябадалдань партийна комитедүүдтэ туhалха гэhэн байна.

«Знание» бүлгэмэй эхин организацинуудай ниитын харалгын нэгэдэхи шатын дүнгүүд гаргагдаба. Аймагуудай организацинуудай правлениин президиумүүд эдэ дүнгүүдые хаража үзөөд, шиидхэбэри гаргаа. Олонхи эхин организацинууд хүдэлмэреэ шангадхаа, политическэ, научна эрдэм дэлгэрүүлхэ хүдэлмэреэ hайжаруулаа, культура дээшэлүүлхэ, совет хүнүүдэй үзэл бодолой талаар хатуужаха ябадалда туhалаа гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Энэнь юун дээрэhээ харагданаб гэхэдэ, үнгэрэгшэ жэлдэ лекци олоор уншагдаа. Һуурин тосхонуудта, городуудта — хаа хаанагүй үдэр бүри 320 лекци уншагдадаг байба. Хоёрдохёор, уншагдадаг лекцинүүдэй темэ hайжараа. Ниитэ-политическэ асуудалаар олон лекци ушагдадаг болоhониинь hайн. Лекцинүүдэй удхын hайжарhые, лекторнүүдэй мэргэжэлэй дээшэлhые тон шухалада тоолонобди.

«Знание» бүгэмэй Буряадай организаци 514 эхин эмхиhээ бүридэнэ. Эдээндэ арба мянга гаран гэшүүд тоологдоно. Октябрьска, Советскэ районуудай, Хяагтын, Түнхэнэй, Яруунын аймагуудай организацинуудай правленинүүд эхин эмхинүүдээ бэхижүүлхэ, эрдэмтэд, дээдэ hургуулинуудай багшанарые, арадай ажахын мэргэжэлтэдые бүлгэмдөө абахын тулада ехэ юумэ хээ. Эрдэм бэлэдхэл hайнтай лекторнүүдтэй болоходоо, тэдэниие тус тус мэргэжэлээр хүдэлгэхэ аргатай болоно.

Эрдэм ухаа дэлгэрүүлхэ талаар дээдэ hургуулинуудай, Буряадай филиалай эрдэм шэнжэлэлгын институдуудай коллективүүд ехэ hуури эзэлнэ. Эдэнэр лекционно-методическа хүдэлмэри hайнаар, эрдэм ухаанай үндэhөөр ябуулха арга боломжотой ха юм даа. Зүүн Сибириин технологическа, хүдөө ажахын, багшанарай институдуудай эхин организацинууд ехэ ажал ябуулжа байдаг. Жэшээнь, технологическа институдай эхин организаци 286 гэшүүдтэй. Эдэнэр политическэ болон научна эрдэм дэлгэрүүлхэ ехэ хүдэлмэри ябуулна. Энэ институдай багшанар городой предприятинуудаар, аймагуудаар ябажа, лекци уншадаг юм. Манай эдэбхитэй лектор Н. П. Мараевай ударидалга доро институдай дэргэдэ залуу лекторэй hургуули хүдэлнэ. Техническэ дэбжэлтын арадай университет эндэ хүдэлдэг юм. Мүн хүдөө ажахын, багшанарай институдуудай, Загорск тосхоной (авиазавод) болон бусад эхин организацинууд эдэбхитэй hайнаар хүдэлжэ байнхай.

Аймаг бүхэндэ hайнаар хүдэлдэг организацинууд бии даа. Онинoборск hууринай (Хори), Никольскын, Хонхолын, Хушуун-Үзүүрэй (Мухар-Шэбэрэй), Ильканын, Турнинскын (Прибайкали), Дэрэстэйн, Гэгээтын, Үшөөтэйн (Зэдын) болон бусад олон организацинууд эдээнэй тоодо оролсоно. Эдэнэр лекци ушалгаяа нэгэ гуримтай болгоhон байна. Лекци уншаха газарынь, сагынь хуу тодорхойлогдонхой. Хүн зониие олоор хабаадуулха зорилгоор соёлой байшангуудта, клубуудта, улаан булангуудта саг үргэлжын лектори эмхидхэгдэhэн байна. Хүн зоной эрилтэ, эрдэм бэлэдхэл хараадаа абажа, тематическа түсэб табигдана. Иигэжэ квартал бүхэндэ хамтадхамал түсэб зохёогдожо, ажахын партийна комитедтэ баталагдадаг гуримтай.

Энэ талаар Хяагтын аймагай Шара-Голой эхин организаци яhала ехэ хүдэлмэри ябуулжа байнхай. Ниитын харалгын дүрим зүбшэжэ үзөөд, эндэхи организаци (түрүүлэгшэнь В. В. Башинхаев) нютагайнгаа соёлшодтой хамта КПСС-эй XXIV съездын материалнуудые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, соёлой хүдэлмэри шангадхаха үүсхэл гаргаhан байна. Рамжуровай нэрэмжэтэ колхозой соёлой байшанда, улаан булангуудта саг үргэлжэ хүдэлдэг табан лектори: партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые нэбтэрүүлхэ, хүдөө ажахын, педагогикын, медицинын, юридическэ эрдэм дэлгэрүүлхэ — иимэ лектори байгуулагданхай. СССР-эй байгуулагдаhаар, Буряадай АССР-эй тогтоhоор 50 жэлэй ойе угтуулан, абаhан уялгануудаа тус hууринай интеллигенци hайнаар дүүргэжэ байна.

Энээнэй хажуугаар эхин организацинуудай хүдэлмэридэ ехэ дутагдалнууд бии байhаар гэжэ «Знание» бүлгэмэй Буряадай организациин правлени[...] дээрэ hая тэмдэглэгд[...] гаашье, уншаха ша[...] талаар hула лекцинүүд[...] тагуудта уншагдана. Ү[...] коллективүүдэй шиидх[...] зорилгонуудтай хол[...] Экономикын, техникын [...] дэлгэрүүлхэ, үйлэдбэр[...] дүй дүршэл нэбтэрүүл[...] хэлжэжэ, гуримтай бо[...] нагүй. Хэжэнгын, Ху[...] Бэшүүрэй, Сэлэнгын [...] организацинуудта иим[...] нууд үзэгдэнэ.

Лекторнүүдтэ теори[...] кын талаhаа туhалам[...] научно-методическа [...] хүдэлмэри hайжаруул[...] бидэнэрэй үмэнэ табиг[...] ниинь ойлгосотой. Ни[...] ралгын удаадахи шат[...] тын дутагдалнуудта hа[...] дөөрөө табиха болоноб[...]

Республикын харал[...] сиин материалнуудые [...] организациин правлен[...] диум хаража үзөөд, [...] тообо: 12 эхин [...] «Свет» гэжэ диа[...] шагнаха, найман эрхи[...] транзисторна прие[...] 25 лектор пропаганд[...] лиотекээр шагнагдаа.

Жэлэй дүнгүүдые [...] магуудай конференци[...] 450 эрхим лектортэ Бу[...] ганизациин, РСФСР-эй [...] бүлгэмэй организации[...] грамотанууд барюулагд[...]

Манай республикын [...] юhэдэхи табан жэлэй [...] жэлэй түсэб дүүргэхы[...] сэжэ байна. Энээнэ[...] СССР-эй байгуулагдаh[...] дай автономито респу[...] тоhоор 50 жэлэй ойдо [...] хаа хаанагүй үргэнөө[...] жа эхилhээр үнинэй. [...] бүлгэмэй лекторнүүд [...] мэсэ зэбсэгээр энэ [...] оролсобо.

Политическэ бол[...] эрдэм дэлгэрүүлхэ [...] зорилготой «Знание» [...] байгуулагдаhаар 25 ж[...] жэлдэ гүйсэхэнь. Энэ [...] хубилалтануудолоhо[...] бэзэ даа. Түрүүн үү[...] hан хэдэхэн хүн байh[...] 2 миллион 300 мянга[...] лоод байна. Буряадай [...] мүн лэ ехээр ургаа, б[...] хэжөө юм. Манай ле[...] марксизм-ленинизмын [...] тал, эрдэм, техникын [...] нуудые, партиин XXIV [...] материалнуудые олони[...] нэбтэрүүлхэ хэрэг амжа[...] ябуулжа шадаха байhа[...] тай.

М. С[...]
«Знание» бүлгэмэй Б[...] организациин хар[...]

Колхозой тоосоото суглаанhаа

АМЖАЛТАЯА УЛАМ АРЬБАДХАХААР

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдэй hаяхан болоhон тоосоото суглаан дээрэ правлениин түрүүлэгшэ Р. С. Бадмаев ажахынгаа үйлэдбэриин үрэ дүн тушаа элидхэл хэhэн байна.

Колхозой правлени тоосоото үе соо ажахынгаа ашаг үрые ехэ болгохо, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, продукциин шанар hайжаруулха, социалис мүрысөө үргэдхэхэ, ажалай түлөөhэ нарижуулан гуримшуулха, малай үүлтэр hайжаруулха асуудалнуудта гол анхаралаа хандуулhан байна гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ колхозой ажахыда муу бэшэ үрэ дүнгүүд туйлагдаа. Бүхэсоюзна, бүхэроссин социалис мүрысөөндэ хабаадалсажа, 1970 оной хүдэлмэриин дүнгөөр түрүү hуурида гараhан тус колхоз РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан туг, нэгэдэхи мүнгэн шанда хүртэhэн байна. Амжалтаараа урмашаhан колхозой малшад, таряашад, механизаторнууд үнгэрhэн жэлдэшье hайн үрэ дүнгүүдтэйгээр хүдэлжэ гараа.

Гүрэндэ hү худалдаха түсэбынь 108, мяха — 104 процент дүүргэгдэhэн байна. Үнгэрhэн жэлдэ байгаалиин уларилай хэды муу байбашье, колхоз хамаг түсэбөө бэелүүлхын тула ехэхэн оролдолго гаргаа. Адууhа малай тоо толгой олошоруулха түсэб урагшатайгаар бэелүүлэгдээ.

Үнгэрhэн жэлэй үрэ дүн хараад үзэхэдэ, хонидой тоо толгой олошоруулха, үүлтэр hайжаруулха талаар 1-дэхи отделени бусадhаа шалгарhан байха юм. Гахай үдхэхэ, шахан таргалуулха талаар 2-дохи отделени hайн үрэ дүн туйлаа.

Колхоз гүрэндэ эрхим шанартай hү тушааhанайнгаа түлөө 5000 түхэриг шанда хүртэhэн байна.

Мүн центнер ороohо тарянай, гахайн мяханай өөрынь үнэ сэн нилээд доошолоо, ажалай түлөөhэн hайжараа. Нэгэ ажалта үдэрэй түлөөhые 1970 онтой сасуулбал, 35 мүнгөөр дээшэлээ. Мүнөө механизаторнууд hарадаа 140 гаран түхэриг, малшад 115—133 түхэриг хүрэтэр салин хүлhэ абана.

Тарянай газар hайн шанартайгаар элдүүрилhэнэй, агротехникын заабари зүбөөр хэрэглэжэ, хуряалгые гээлтэ хоролтогүйгөөр хэжэ шадабал, баян ургаса абахань мэдээжэ. 1-дэхи отделениин тарян ажалай бригада намарай паар хахалха хэрэгтэ хайхарамжагүйгөөр хандана, хуряалгын үедэ ороohо тарян гээлтэ хоролтодо орожо.

Үнгэрэгшэ жэлдэ ажалдаа амжалта туйлаhан солото механизаторнууд эндэ олон. Жэшээлхэдэ, 2-дохи отделениин механизатор А. Афанасьев ДТ-54 тракторaap жэлэй туршада 996,3, Горин — 901 гектар условно хахалалга хээ. Таряа хуряалгын халуун хаhа соо комбайнернууд Виктор Хуртин 626, Базар Лудупов 602 гектар хадажа, олоной дунда үльгэр жэшээ харуулаа, үндэр сэгнэлтэдэ хүртөө.

Юhэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ газар тарялангай үрэжэл hайжаруулха, ургасыень эрид дээшэлүүлхэ ёhотойбди. Бүхыдөө 55.700 центнер ороohо таряа, 3600 центнер хартаабха абаха, 30.000 центнер үбhэ бэлэдхэхээр, 64.000 центнер шэмэтэ силос дарахаар хараалагдана.

— 1972 ондо 4800 центнер таряа, 1250 центнер хартаабха гүрэндэ худалдахабди,—гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ. — Эдэ хадаа түсэбөө дүүргэхэ зорилгоор тусхай хэмжээнүүд эртээнhээ абтажа байна.

Луговодуудай 14 звено бии болгогдожо, 1951 гектар сабшалан 2-3 дахин уhалха, 8.000 тонно наг шэбхэ гаргажа тарааха, 700 гектар талмайда минеральна үтэгжүүлгэ оруулха юм. Иигэжэ сабшалангай зарим талмайнуудhаа гектарай хорёод центнер үбhэ абахаар хараалагдана.

Адууhа мал үсхэбэрилгэдэ, тэрэнэй ашаг дээшэлүүлгэдэ дутуу дунданууд үшөөл олон байhаар. Нарай хурьгад, поршоонхо, тугалнууд олоороо гарзална. 1971 ондо үнеэн бүриhөө haaгдаhан hүые 1970 онтой сасуулбал, 1-дэхи отделенидэ 239, Булагай фермэдэ — 338 килограммаар доошолоо. Харин тиихэдэ Ягодный фермын hаалишад энээнээ 180, Озёрный фермэ 113 килограммаар дээшэлүүлжэ шадаа. Энэ юунhээ дулдыданаб гэхэдэ, нэн түрүүн бэлшээриин муу hаа, ажалай эмхиин hула, бүдүүн тэжээл буйлуулдаг түхеэрэлгын саг үргэлжэ хүдэлдэггүйhөө болоо.

Шэнэ табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ табигдаhан зорилгонуудаа дүүргэхын тула колхоз үнеэн бүриhөө 2300 килограмм hү haaxa, хонин бүриhөө 3 килограмм нооhо, 100 үнеэн бүриhөө 90 тугал, эхэ гахай бүриhөө 5 поршоонхо абаха зэргэтэй. Гүрэндэ худалдагдаха үхэрэй шэгнүүрые 360, хониной — 40, гахайн — 120 килограммда хүргэхэ болоно.

Тиигэжэ мяха, hү улам ехээр абаха зорилгоор Тохойн, Булагай, Ягодный, Озёрный hү hаалиин фермэнүүдэй искусственна үрэжүүлгын пунктнуудай ажал hайжаруулха шухала. Ажахын эбэртэ бодо малай үүлтэр hайжаруулха зорилгоор үүлтэртэ бухануудые олошоруулхаар хараална.

Тоосоото элидхэл тушаа үгэ хэлэhэн хүнүүд ажахын хүгжэлтэдэ haaд ушаруулжа байhан дутагдалнуудые элирүүлhэн, үнэтэ дурадхалнуудые оруулhан байна.

— Хабарай тарилга ойртожо байна. Механизаторнууд хамаг техникээ hайн шанартайгаар заhабарилха ёhотой, — гэжэ колхозой главна инженер **Г. Содбоев** хэлэбэ. — Мүнөө 28 сеялкэ заhабарилагдаад бэлэн болонхой. Үшөө 10-иинь ойрын үдэрнүүдтэ заhабариhаа гарахаар хараалагдана. Богонёор хэлэбэл, хабарай тарилгын бүхы техникэ—плуг, борной, бусад техникэ сүм заhагдаха...

Һү hаалиин фермэнүүдэй ажал оньhожоруулагдаха. Ягодна тосхондо шэнэ гараж баригдаха. Колхозой 57 трактор, 32 комбайн, 29 автомашина өөрынгөө хүсөөр заhабарилха мастерской хэрэгтэй. 110 толгой гахайн байха шэнэ байра оньhожоруулагдаха. Гэхэтэй хамта ажалай журам муугаар сахигдана, колхозой машина техникэ хубиингаа хэрэгтэ ашагладаг хүнүүд бии.

Ягодный отделениин ветфельдшер **К. Г. Дандаров** гахай үсхэбэрилгэhөө ажахыда ехэ олзо доходой ородог, энэ hалбариин дутагдал тушаа хэлээ. 100 гаран гахайн байха шэнэ байрын барилга унжагайрна. Эхэ гахай, поршоонхонууд хүйтэн байрада баригдажа, үбшэ хабшанда нэрбэгдэнэ. Шэнэ барилгые түргэдхэхэ саг ерээ. Гэбэшье фермэ дээрэ залуушуул үсөөн ажаллана. Социалис мүрысөөнэй дүн гаргагданагүй, газетэ, журналнууд саг болзор соогоо асарагданагүй.

— Тохойн фермэ үнгэрhэн жэлдэ hү haaxa түсэбөө дүүргэжэ шадаагүй. Үбэлжэлгын эхеэр удаан саг соо эндэ тэжээл буйлуулдаг цех хүдэлөөгүй. Тиихэдэ декабрь, январь hаранuудта гидролиз хэгдээгүй, эндэ нэн түрүүн механизаторнууд гэмтэй. Гадна бэлшээри hайжаруулагданагүй, үнеэд бэлшээридэ холо ябана, — гэжэ hаалишан **А. Бадмацыренова** шүүмжэлээ.

Мал ажалай зарим тэды амжалта, дутагдал тушаа колхозой главна зоотехник **М. Д. Данзанов** хэлээ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ нооhо абаха түсэб дүүргэгдээгүй hэн. Мүнөө жэлдэ хонин ажалай хүдэлмэри яhала урагшатай ябана. 7440 хурьга түлжүүлжэ абаха түсэбтэйбди. Мүнөө 6300-hаа дээшэ хурьгад абтаад, бүрин бүтэнөөр түлжүүлэгдэжэ байна.

Тоосоото суглаан дээрэ Ягодный тракторно-тарян ажалай бригадые даагша **Анищенко**, электрик **Комынин**, колхозой дүршэлтэй луговод **Ахметханов**, 1-дэхи отделениие эрхилэгшэ **Раднажапов** гэгшэд үгэ хэлэhэн байна.

Һүүлээрнь КПСС-эй обкомой секретарь **А. А. Бадиев** колхозой үйлэдбэриин гол асуудалнууд тушаа үгэ хэлээ.

Суглаанай түгэсхэлдэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой малшад, таряашад, механизаторнууд тусхай тогтоол батаhан абажа, СССР-эй, Буряадай АССР-эй тогтоhоор 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ нютаг нугаяа болбосон түхэлтэй болгохо талаар уялга абаа.

В. БУДАЖАПОВ.

Сэлэнгэ.

Антай «Забайкальск[...] до коммунистка А. А. К[...] гай хүтэлбэрилдэг халтар[...] гэдые харууhалдаг бриг[...] жэлдэ гүлгэнүүдые оло[...] Эндэ олон жэлэй тур[...] Басурманова, В. Ф. Ш[...] шэд ажаллажа байдаг. [...] бэрхэ, ниитын ажалда [...] гээр хабаадалсадаг эдэ [...] бусадта жэшээ харуул[...] на. Агафья Ивановна [...] хинагшадай комитедэй, [...] нүүдэй соведэй гэшүүн, [...] Филипповна — хүдөөгэй [...] депутат юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ан үс[...] гэд В. Ф. Шашина (зүү[...]) ба А. И. Басурманова.

З. ВЕСНИНАГАЙ [фото].

АЖАЛШАД ЗҮБШЭНЭ, ДУРАДХАНА, ШҮҮМЖЭЛНЭ

Манай почто

АЖАЛАЙ ХАЛУУН ХАҺА

Үбэлэй һүүлшын февраль һара дүүрэжэ, хабарай эхин боргэбэ. Хаа хаанагүй наратай дулаан үдэрнүүд боложо, саһан хайлажа эхилбэ. Февраль һарамнай хүдөөгэй хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай халуун хаһа байгаа. Колхоз, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд адууһа малайнгаа үбэлжэлгые эмхитэй һайнаар үнгэргэжэ, ашаг шэмыень улам дээшэлүүлхын түлөө үсэд шангаар тэмсэжэ байна.

Энэ хонидой отарынхид сүлөөгүй ажаллажа гараа, хурьгаяй «адхаржа» байһан халуун хаһа байгаа бшуу. Тиихэдэ ажалшадай таряашад үрэһэ хүрэнгөө сэбэрлэнэ, механизаторнууд трактор болон тарилгын бусад машинануудые заһабарилна. Тобшохоор хэлэбэл, республикын промышленна предприяти, колхоз болон совхозуудай ажалшад түрэл партиингаа XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые, мүн энэ жэлэйнгээ түсэб, абаһан социалис уялгануудые бэелүүлхын түлөө урагшаа һайнаар хүдэлнэ.

Дээрэ дурсагдаһан олон тоото хүдэлмэрилэгшэдэй ажалнуудаар газетымнай редакцида үдэр бүри бэшэгүүд ороһоор байгаа. Хурьга абалгын хаана ямараар үнгэргэгдэжэ байһан тухай тобшо мэдээсэлнүүдые Зэдын, Сэлэнгын, Хориин, Хэжэнгын, Баргажанай, Мухар-Шэбэрэй болон бусад аймагуудай ажахынуудһаа манай газетын хүдөө бэшэгшэд, уншагшад эльгээгээ. Мэдээжэ хүдөө бэшэгшэ С. Биликтуев Сэлэнгын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой ажахынгаа суута хонишониие хэлэн бэшэхэ зуураа, иигэжэ тэмдэглэнэ: «Мэнгэй гэжэ нютагта Дулмажаб Будаевагай отара байрладаг. 1970—1971 онуудта зуун хонин бүриһөөнь хурьга абажа түлжүүлһэн байна. Мүнөө энэ отарын 632 хонин бултадаа шахуу хурьгалжа, эндэхи хонишод сүлөөгүй ажаллана». Иимэрхүү удхатай олон тоото бэшэгүүд редакцида ерэжэ, тэдэнэй олонхинь газетымнай хуудаһануудта толилогдоһон байна.

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй депутат Дулма Чимитовна Цыбенова Яруунын аймагай «Коммунизм» колхоздо 10 гаран жэл соо хонишоноор хүдэлнэ. Энэ нүхэр хонин ажалай нюусые һайса ойлгожо, һүүлэй хэдэн жэл соо хонин бүриһөө хурьга абажа түлжүүлнэ. Дулма Цыбеновагай хүтэлбэрилдэг отарын хонишод өөһэдынгөө арга боломжонуудые тооложо үзөөд, хурьга абаха, хониной нооһо хайшалха талаар табан жэлэйнгээ түсэбые дүрбэн жэл соо дүүргэхэ гэһэн социалис уялга абаад, аймагайнгаа бүхы хонишодые уряалһан байна. Тиигэжэ энэ отарын хонишод дүрбэн жэл соо хамтадаа 2520 хурьга абажа түлжүүлхэ, 100 центнер нооһо хайшалхаар зоригжонхой.

Дулма Чимитовна Цыбеновагай энэ һайн һайхан үүсхэлые республикын хонишод, нэн түрүүлэн аймагайнь хонишод халуунаар дэмжэжэ байна. Мүнөө нүхэр Цыбеновагай отарада хурьга абалга эмхитэй һайнаар үнгэргэгдэнэ.

Совет Социалис Республикануудай Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ой байгша оной декабрь һарада гүйсэхэнь. Энэ түүхэтэ һайндэртэ бэлдэхэ тухай тогтоол КПСС-эй Центральна Комитет һаяхан баталан абаһан байна. Энэ гайхамшаг ехэ удхатай документые һайшааһан тобшохон хэдэн мэдээсэлнүүд редакцида орожо, газетэдэмнай толилогдоо һэн. Хориин аймагай Үдын совхозой партийна комитедэй секретарь Ц. Ширабдоржиев «Гүнзэгы удхатай документ» гэһэн мэдээсэл соогоо иигэжэ бэшэнэ: «Энэ документтэй танилсажа байхадаа, малшад, таряашад болон механизаторнууднай партиингаа табиһан ехэ зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын тулада бүри эршэтэйгээр, эрмэлзэл түгэсөөр ажаллаха байһанаа мэдүүлнэ».

Үнгэрһэн февраль һара соо редакцимнай хамта дээрээ 298 бэшэг абаа. Шүүмжэлхы удхатай хэдэн бэшэг орожо, баһал газетэдэ тунхаглагдаһан юм. Тэдэ бэшэгүүд тушаа ямар хэмжээнэй абтаһан тухай партийна, совет, ажахын органуудһаа харюунууд орожо, газетэдэ барлагдаа.

Хүдэлмэришэн ба хүдөө бэшэгшэд, газетымнай оло мянган уншагшад! ССР Союзай, мүн Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй алдарта ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөн үдэр бүри үргэдэн дэлгэржэ байна. Ажалшан хүнэй габшагай хүдэлмэри, совет арадай бата бэхи хани барисаа, интернационализм тухай һонирхолтой статья, корреспонденци, зураглал болон очеркнуудые бэшэжэ, манай газетэдэ эльгээхыетнай хүсэнэбди. Танайнгаа бэшэгүүдые хүлеэнэбди.

Улаан-Үдын нооһо сэбэрлэдэг фабрикада Анна Кудиновагай хүтэлбэрилдэг илгагшадай бригадынхид ажалай үндэр дүнгүүдые туйладаг магтаалтай юм. Энэ түрүү бригадынхид юһэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлэй хоёр һарын туршада түсэбһөө гадуур 32 тонно нооһо сэбэрлэһэн байна. Энэ бригадынхидай ажалай амжалтада тэрэнэй бригадир Анна Кудиновагай хубита ехэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Анна Кудинова ажалдаа.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

СУУТА ХОНИШОН

Очир Мункуевич Бадмадоржиев Яруунын совхозой хонин ажалда хүдэлжэ эхилһээр найман жэл болобо. Тиигэжэ ажалай һайн дүй дүршэлтэй болонхой. Һүүлэй хэдэн жэлэй турша соо харууһалдаг 100 эхэ хонин бүриһөөнь 101—105 хурьга абажа, бүрин бүтэн түлжүүлнэ.

О. М. Бадмадоржиев мүнөө өөрынгөө нүхэр Цыбикмит Жамсарановатай отарадаа ажаллана. Тиихэдэ тэдэнэй хүбүүн басаган хоёр баһал хонишод боложо, аба, эжытээ сугтаа хүдэлнэ. Юһэдэхи табан жэлэй хоёрдохи ондо энэ отарынхид 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абахаар зоригжоод, түл абалгада һайнаар бэлдэһэн юм. Мүнөө отарынь хонид түлэг дундаа түрэжэ байна.

Нүхэр Бадмадоржиевай оролдосотой һайн ажал эрхимээр сэгнэгдэжэ, КПСС-эй Буряадай обком, республикын Министрнүүдэй Совет тэрэниие Хүндэлэлэй грамотаар шагнаһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: О. М. Бадмадоржиев.

Я. НИКОЛАЕВАЙ фото.

ҺААЛИШАДАЙ ҺУРАЛСАЛ

Түрүү дүй дүршэл халан абалсаха хэрэгтэ Ахын аймагта ехэ анхарал хандуулагдадаг болоо. Тиигэжэ эндэ түрүү дүй дүршэлэй һургуули эмхидхэгдээд, нилээд олон хэшээл аймагай колхозуудай түрүү хонишод, һаалишад, мал адуулагшадай гүүртэ, фермэнүүд дээрэ болобо.

Һаяхан «Коммунизм» колхозой Баhагта нютагта аймагай һаалишадай һуралсалай ээлжээтэ хэшээл болобо. Ушарынь гэхэдэ, энэ колхозой һаалишад аймаг дотороо һайн амжалта туйлажа, жэл бүри социалис уялгануудаа дүүргэдэг юм. Эндэ ганса һаалишад сугларaa бэшэ. Колхознигууд, һү һаалиин фермэнүүдэй бригадирнууд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, партийна эхин организацинуудай секретарьнар байлсаа.

Аймагай Соведэй гүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин ахамад зоотехник С. С. Дарбаков богонихон үгэ хэлэжэ, хэшээл нээбэ. Тиигээд аймагай Соведэй гүйсэдкомой түсэблэлгын комиссиин түрүүлэгшэ А. Ж. Хамаганов аймаг дотор юһэдэхи табан жэл соо һү абалгые дээшэлүүлхэ зорилгонууд тухай һаалишадта дэлгэрэнгыгээр хөөрэбэ. Удаань «Коммунизм» колхозой түрүүлэгшэ Г. Н. Аюшеев колхозойнгоо ажал хэрэгүүд тухай хэлэһэн байна. Тиихэдэ гүрэнэй племстанциин зоотехник В. Л. Манханов һаамхай үнеэдые харууһалха, эдеэлүүлхэ, тугал бурууунуудые түлжүүлхэ тухай хөөрэбэ.

Элидхэлнүүдэй һүүлээр аймагай колхозуудай һаалишад хойно хойноһоо бодожо, өөһэдынгөө ажал, дүй дүршэл тухайгаа һанамжа дурадхалнуудаа хэлээ. Нэн түрүүн «Коммунизм» колхозой бэрхэ һаалишад Б. Д. Сыренова, Д. С. Ендонова гэгшэд ямар аргаар һү һаалияа дээшэлүүлдэг, тугалнуудые олоор абадаг тухайгаа хэлээ. Удаань «Улаан Аха», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудһаа ерэһэн һаалишад Я. М. Ошорова, Г. Х. Санданова, Н. Ж. Хандакова болон бусад үгэ хэлэбэ.

Һаалишадай һургуулиин ээлжээтэ хэшээлдэ аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Д. С. Унжуев хабаадажа үгэ хэлээ. Суглараһан һаалишад колхозой һаалиин малай байрануудые хараһан, малшадай ажалтай танилсаһан байна.

Иимэ уулзалгануудые ходо үнгэргэжэ байбал, һаалишадта туһатай байха һэн гэжэ эндэ сугларагшад тэмдэглэбэ.

В. ГАЛСАНОВ.

МАНДА ХАРЮУСАНА

„ҺАНАЛАА ЮУНДЭ ТАБИНАГҮЙБ?"

Иимэ гаршагтай бэшэг манай газетын байгша оной февралиин 11-нэй номерто толилогдоһон юм. Захааминай аймагай Цахир тосхониие болбосон түхэлтэй болгохо талаар хүдэлмэри хангалтагүй байһаар, хуушаржа һандарһан гэрнүүд һэльбэгдэн заһабарилагданагүй, тэндэхи ниитын бани, худаг муугаар хүдэлнэ гэжэ тэрэ бэшэг соо шүүмжэлэгдэһэн байгаа.

Тус бэшэг тушаа ажалшадай депутадуудай Захааминай аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшын орлогшо Ц-Д. Дутаров манай редакцида иигэжэ мэдээсэбэ:

«Тэрэ бэшэг соо дурсагдаһан дутагдалнууд зүб гэжэ элирүүлэгдээ. Тосхоной бани капитальнаар заһабарилагдаад, мүнөө һайнаар хүдэлнэ. Тэндэхи худагай уһанай бага болоһон дээрэһээ «Бурводстрой» трестын оньһожоруулагдамал колонныи хүдэлмэришэдэй хүсөөр тэрэ худаг гүнзэгырүүлэгдэжэ байна. Тосхоноо болбосон түхэлтэй болгохо талаар Цахирай хүдөөгэй Соведэй гүйсэдхэхэ комитет хэмжээнүүдые хараалаад, тэдэнээ бэелүүлжэ эхилээ. Тэндэхи соёлой байшанда хүдэлхөөр хүнүүд һаяшаг томилогдоод, ажал хүдэлмэриеэ нилээд һайжаруулжа байна. Һүүлэй үедэ соёлой байшанда һонирхолтой хэдэн үдэшэ үнгэргэгдөө».

Бултадаа тэмсэхэ хэрэгтэй

Сагай ошохо тума улад зоной ажабайдал һайжаржа, эрдэм шудалха дүүрэн арга боломжотой боложо байна. Тиихэ зуура социалис обществын журам эбдэгшэд эндэ тэндэ дайралдадаг байһаар. Журам хазагайруулагшадтай шангаар тэмсэжэ, ниитын гурим саашадаа бэхижүүлхэ асуудалаар Мужыха тосхондо ажаһуугшадай хамтын суглаан һаяхан болобо.

—Эгэтын сомоной Соведэй гүйсэдхэхэ комитет, ниитын бусад эмхинүүд гурим сахилгые һайжаруулха, архиншадтай тэмсэхэ талаар зарим тэды ажал хэжэ байдаг юм. Тиигэбэшье хулиган ябадал гаргаха, «хатуу харатай хапилаад», ажалаа мартажархидаг ябадал үшөөл үзэгдэһөөр, — гэжэ аймсоведэй гүйсэдкомой дотоодын хэрэгэй таһагые даагша Д-Б. Ц. Бальжинов элидхэл соогоо тэмдэглэбэ. — Иимэ ушар хадаа нютагай эмхи зургаануудай ажалшадай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин һулаар табигдаһанһаа дулдыдана гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Жэшээлэн хэлэбэл, Һадаригай һү һаалиин фермынхид хирэ-хирэ болсод лэ бултаараа архидадаг заншалтай болошоо. Һүүлээрнь олохон хүниинь ажалдаа гарадаггүй, үнеэд һаагдангүй үлэшэдэг байна. Тиимэһээ квартал, һара соо һү һааха түсэб дүүргэгдэдэггүй. Коммунист Д. Бальжинимаев, И. Лысиков, Р. Быков гэгшэд мал адуулагшаар хүдэлдэг. Теэд тэдэнэр хэдэн сүүдхөөр ажалаа орхижо, архи намнадаг байха юм. Мүн автомашинын жолоошод Б. Борсоев, Б. Уваров гэгшэд һогтуугаар ябажа, улад зондо гай тодхор, усал тохёолдуулһан байна. Автомашинын жолоошод, механизаторнуудай дунда архида дуратай болоһон залуушуул олон. Тэдэнэй дунда комсомолшуудшье байха. ВЛКСМ-эй гэшүүд Б. Дашиев, Ч. Сундаров гэгшэд һогтуугаар хулиган ябадал гаргаһанайнгаа түлөө штрафта ороһон, Г. Семёнов 15 сүүдхөөр хаагдаһан байна.

— Мужыхын дунда, Эгэтын интернат һургуулинуудта хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һулаар табигданхай. Үхибүүдые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ багшанар ба түрэлхид анхаралаа бага табина, — гэжэ эндэхи «Дружба» колхозой түрүүлэгшэ Н. Ю. Намсараев хэлээ.

Суглаанда хабаадагшад ниитын гурим хазагайруулдаг, архитай «ханилдаг» хүнүүдтэй хатуу шанга тэмсэл ябуулха гэһэн эрилтэ табиһан байна. Тиихын хажуугаар тосхоной соёл гэгээрэлэй гуламта — клубуудай, библиотекэнүүдэй, эхэнэрэй соведэй, нүхэдэй сүүдэй, арадай дружинын хүдэлмэри үндэһөөрнь һайжаруулха шухала. Арад зоной дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайжаруулха талаар профсоюзай, комсомолой организацинуудай үүргэ ба харюусалгые дээшэлүүлхэ болоно.

Мужыха тосхоной ажалшадай хамтын суглаанда аймагай прокурор Г. Н. Иванов, эндэхи сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ К. А. Тарнуев, колхозой парткомой секретарь Д. Д. Данзанов болон бусад хабаадалсаба. Үгэ хэлэһэн нүхэд ниитын гурим саашадань бэхижүүлхэ талаар тодорхой һанамжа дурадхалнуудые оруулһан байна. Тиигээд тосхоной ажалшадай хамтын суглаануудые хоёр һарадаа гү, али кварталда нэгэ дахин үнгэргэжэ, энэ асуудалаар дутуу дундануудаа сэхэ руунь хөөрэлдэжэ, эрид тэмсэл хэхэ гэжэ шиидхэбэ.

Д. ШИРАБОН.

Яруунын аймаг.

ЭБТЭЙ КОЛЛЕКТИВ

Улаан-Үдэ хотын Октябрьска районой 18-дахи квартадда орденгог хэлхеэ холбооной 13-дахи отделениин коллектив һайн ажалаа суурхаһаар үнинэй. Городой почтамтын хүдэлмэрилэгшэдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ энэ коллектив эрхимлэжэ, һүүлэй дүрбэн кварталай туршада соо дамжуулгын Улаан туг бата бэхеэр барижа ябана. Юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэб эдэнэр болзорһоонь табан хоногоор уридшалан дүүргээ. Тиихэдэ январь һарын даалгабари 102 процент бэелүүлэгдэһэн байна.

Городой энэ кварталда шэнэ байшангууд олоор баригдажа, хүн зон ехээр нүүжэ ерэжэ байна. Тиихэдэнь хэлхеэ холбооной отделениин хүдэлмэрилэгшэдэй ажал ехэ болоо. Тиимэһээ арад зондо ерэһэн бэшэг, посылка болон тэдэнэй захиһан газетэ, журналнуудые саг соонь эзэдтэнь барюулхын тула эдэнэр ехэ оролдолго гаргадаг юм.

Энэ отделенидэ эбтэй эетэй коллектив хүдэлнэ. Эндэхи хүдэлмэрилэгшэд Н. Н. Агафонова, В. Т. Фролова, почто тараагша залуу басаган Ольга Мироночева, Е. М. Зубарева болон бусад зоной дунда хүндэтэй болонхой. Энэ коллектив байгша оной түсэбые болзорһоонь зургаан хоногоор урид дүүргэхэ гэжэ шиидээд, бүри һайнаар хүдэлхые оролдоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (баруун гарһаа): Е. Перелыгина, В. Фролова, О. Мироночева.

Д. БАЛДАНОВАЙ фотоэтюд.

ТЕПЛИЦЭЕЭ ҮРГЭДХЭХЭНЬ

Кабанскын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ загаһа олзоборилдог колхоз теплицэ соо үгэрсэ ургуулан абадаг болоһоор 4 жэл болобо. Энэ теплицын ажахые Александр Адунович Романов хүтэлбэрилдэг. 1971 ондо сагай уларилай хэды таарамжагүй байбашье, теплицын хүдэлмэрилэгшэд 420 центнер үгэрсэ хуряажа абаха түсэбтэй байбал, тэрэнээ 460 центнертэ хүргэһэн байха юм. Тиигэжэ энэ ажахын хүдэлмэрилэгшэд колхоздоо нилээд ехэ олзо оруулаа.

Мүнөө жэлдэ энэ колхоз теплицээ бүри үргэдхэхэ зорилго табинхай. Тиигэжэ 1000 дүрбэлжэн метр талмайтай хоёр теплицын барилга эхилээд байна. Тэдэнээ мартын эсэстэ ашаглалгада оруулха зорилготой.

Гадна энэ ажахын хүдэлмэрилэгшэд бүри январь һара соо үгэрсэ ургуулха газар дээрэ наг шэбхэ ехээр гаргажа эхилээ һэн. Эдэнэр нёдондонойхиһоо эртүүр үгэрсын ургаса хуряахаар хараална.

А. БУСУРМАНОВ.

СТУДЕНТНЭР ХУРЬГА АБАЛСАНА

Сэлэнгын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо дүй дүршэлөөр баян болоһон Доржо Сампилов 1955 онһоо, Пурбо Биликтуев 1952 онһоо хонин ажал дээрэ хүдэлжэ ябанад. Ажалай эдэ хоёр түрүүшүүл хоорондоо ходе мүрысэжэ хүдэлдэг юм.

Энэ жэлэй түл абалгада эдэнэр һайнаар бэлдэһэн байна. Мүнөө дээрээ тус тустаа 400—400 хурьгатай болоод, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ байнхай.

Түрүү хонишодто туһалалсахаяа Ербановай нэрэмжэтэ Улаан-Үдын хүдөө ажахын техникумэй студентнэр ерэнхэй. Студентнэр Дарима Бадмаева, Валя Арьяева, Тома, Валя Вишнякованууд, Люба Симонова болон бусад хурьгашадаар хүдэлжэ, хонишодто ехэ туһаламжа хүргэжэ байна. Согтой хүхюун, эбтэй эдир залуушуул үнэн шударгыгаар хүдэлжэ, энэ ажахын хонишодой хурьга абаха хэрэгтэ нилээд хубитаяа оруулалсахаар зоригжонхой.

С. БИЛИКТУЕВ.

НЮТАГТАА ХҮНДЭТЭЙ

Түнхэнэй аймагай Хоймор нютагай больницада арба гаран жэлэй туршада Дулма Амбаева няняар хүдэлжэ байнхай. Энэ нүхэр өөрынгөө ажалда оролдосотой һайнаар хандадаг байха юм. Палатанууд соонь хододоо ариг сэбэр байдаг.

Тиихэдэ үбшэн хүнүүдтэ налархай илдамаар хандажа, хэрэгтэй юумээрнь саг соонь хангахаяа оролдодог байна. Һууриһаа бодохо, хэбтэхэдэнь хүндэ үбшэнтэдтэ туһалжа байдаг. Тиимэһээ коллективэйнгээ, мүн нютагайнгаа зоной дунда хүндэтэй болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Дулма Амбаева ажалдаа.

Б. БИРБАЕВАЙ фототекст.

«ЩЕРГИНСКИЙ» СОВХОЗОЙ Хандала тосхондо хэдэнтэ бэшэ ошодогбди. Совхозой энэ отделениие хүтэлэгшэ Харлампий Родионович Маласов һониин намтартай хүн. Тэрэ Байгал-Хударын эгээл түрүүшын трактористнуудай нэгэн юм. Шадамар бэрхэ хүнэй хүтэлбэрилһэн отделени совхозойгоо ходо түрүүлжэ ябадаг, үнгэрөөшэ жэлэй дүнгүүдээр тэрэ отделенидэ КПСС-эй Кабанскын райкомой, аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг барюулагдаһан байна.

Эндэ ерэхэ бүхэндөө фермэ болон үйлэдбэриинь бусад участогуудаар ябажа, хүдэлмэришэдэйнь хэрэгтэй байһан ажалые харадаг, танилсадаг байнабди. Нютагайхидайнгаа ажал хэрэг тухай хөөрэхэдөө Харлампий Родионовичой шарайда баяр, омогорхол түрэдэг. Һайн хүнэй сэдьхэл иимэ байха ёһотойл даа!

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда баатарлигаар тулалдаһанайнгаа түлөө дайшалхы олон шагналтай байбашье, тэрээн тухайгаа хөөрэхэеэ таһа арсадаг зантай.

— Би түрэл нютагтаа бусажа ерээ һэм. Олон

Мүнхэ дурасхаал

нүхэдэймни дайсанай һомондо дайрагдажа, дайнай газар дээрэ үлэһэниинь харамтай юм,—гээд хэлэхэ. — Дайнһаа бусаагүй нүхэдэй мүнхэ дурасхаалда нютагайнь зон хүшөө табинхай...

Тэрэ хүшөөгэй дэргэдэ дуугай зогсожо харахадамнай, олон хүнүүдэй нэрэнүүдэй дунда нэгэ обог таба дахин бэшээтэй:

Антон Урбанович Мункоев
Василий Урбанович Мункоев
Балай Урбанович Мункоев
Ананий Урбанович Мункоев
Алтаа Урбанович Мункоев

— Би эдээн тухай хөөрэжэ үгэһүүб, — гээд Харлампий Родионович дуугай болобо.

Тиигээд тэрэ аргаахана̄ар табан аха дүүнэр Мункоевтон тухай хөөрөө һэн. Мункоевтоной бүлэ табан хүбүүгээ дайнда үдэшэһэн. Теэд нэгэниинь бусаагүй...

Тэдэнэрэй эсэгэ Урбан Мункоев бухы наһаараа үгытэй ябаһан, Совет засагай тогтоходо өөрын зөөритэй болоһон хүн юм. Тэрэнэй ехэ хүбүүн Антон тосхоной түрүүшын комсомолшуудай нэгэн, нютагтаа хамтын ажал байгуулгада эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан байгаа. 1931—1933 онуудта Хандалын сельскэ Соведэй түрүүлэгшээр хүдэлһэнэй һүүлээр тэндэхи «Политотдел» колхозой түрүүлэгшээр һунгагдаһан байна.

Василий хүбүүниинь 1931 ондо Буряадай багшанарай техникум дүүргэжэ, Кабанскын аймагай арадай гэгээрэлэй таһагай инспектораар томилогдоһон байгаа. 1933 онһоо сэрэгэй уялгата албанда мордотороо Корсаковска долоон жэлэй һургуулиин багшанарай коллективые хүтэлбэрилһэн намтартай. Балай — гурбадахи хүбүүниинь. Тэрэнь бухгалтерай курса дүүргээд, Кабанскын аймпотребсоюзай бухгалтер-түсэблэгшөөр хүдэлһэн байна. Һүүлээрнь Томск городой электромеханическа институдай рабфак дүүргээд, Твороговскын ба Корсаковска һургуулинуудта багшалһан байха юм.

Ананий хүбүүниинь трактористын мэргэжэлтэй боложо, «шэнэ ажабайдалай бураздаа» гаргалсаһан хүнүүдэй нэгэн байгаа. Энэ мэргэжэл тэрэ үедэ ехэ удха шанартай, мүн хүдөөдэ техническэ дэбжэлтын эхин байһан юм. Алтаа хүбүүниинь 9-дэхи класһаа дайнда мордоһон байна.

Тэдэнэр сэрэгэй хүнүүд болохобди гэжэ огто һанадаггүй байгаа. Бултадаа амгалан мэргэжэлтэй байһан туладаа тэдэнэр тиигэжэ бододоггүй байгаа бшуу. Теэд Эхэ орондомнай хүндэ сагай тудалдаад байхада гартаа буу барижа, революциин ашаар олдоһон совет арадай зол жаргалые, эрхэ сүлөө хамгаалхаяа тэдэнэр мордоһон байгаал.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнда баатарай үхэлөөр унаһан аха дүүнэр Мункоевтон нютагайнгаа зоной сэдьхэлдэ мүнхэ дурасхаал болон үлэнхэй.

А. ХАЛТУЕВ.

Энэ хуудаһан ажалшадай бэшэгүүдээр бүридүүлэгдэбэ.

ФИЛОСОФИИН ГАЙХАМШАГ ЗОХЁОЛ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 2-дохи нюурта).

Мүнөөнэй үе сагай ниитын үйлэ хэрэгүүд айхабтар орёо шэнжэтэй болонхой, шэнэ болоно байгаа ушар үйлэнүүдые зүбөөр сэгнэхын, зүб тобшололнуудые хэхын тулада марксистско-ленинскэ сурталые гүн гүнзэгыгөөр шудалха эрилтэ манай кадрнуудай үмэнэ табигдажа байна. КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүд—мүнөө үеын ниитын байдалда материалис диалектикын ленинскэ методые манай партиин шадамараар, оншотойгоор хэрэглэһэнэй гэршэ мүн болоно. Элдэб эсын хазагайруулагшад, олон янзын буруушаагшадһаа материалис диалектикые аршалан хамгаалха гээшэ философуудмарксистнуудай шухалын шухала зорилго мүн болоно.

***

«Добтолхы шэнжэтэй материализмын удха шанар тухай» гэһэн Ленинэй статьягай гаража байха үедэ марксизм-ленинизмын элдэб эсын дайсадтай үзэл бодолой болон политическэ талаар хурса тэмсэлнүүдэй боложо байһан үе һэн. Марксистско-ленинскэ сурталда, социалис байгуулалтада эсэргүүгээр добтолжо байһан элдэбын ревизионистнуудта ёһото харюу үгэхэ, манай партиин хараа шугам хамгаалха хэрэгтэй болоод байгаа.

Энэ асуудал хаража үзэхэдөө, Ленин хубисхалша пролетариадай парти болохо марксистска партиин гол үндэһэн зорилгонуудай гурим ёһонуудые, социалис ёһоор обществые үндэһөөрнь хубилгаха хэрэгтэ хүдэлмэришэн ангиин үүргэ ба зорилгонууд тухай сурталые хараадаа абалсаһан байгаа. Парти ба ажалшан арад түмэн хоёрой, хүдэлмэришэн ангиин парти ба хүдэлмэришэн анги, тэрээндэ хабаатай бэшэ ангинууд болон социальна бүлэг зонууд хоёрой хоорондохи харилсаанууд тухай асуудалые Ленин энэ статья дотороо тодорхойлһон байна.

Энэ хэлэһэн бодомжоёо саашань дэлбэлэн, партиин XI съезд дээрэ Ленин энээн тухайдаа дахин нигэнэ тэмдэглээ һэн: коммунистнуудай хүсөөр лэ коммунис общество байгуулха шэнгеэр бодохо болоо һаа, үхибүүдэй бодол болохо, коммунистнууд гээшэмнай арад зоной далай соо дуһалай тухайхан гээшэ гэжэ хэлээ бэлэй. Хэрбээ замаа зүбөөр тодорхойлжо шадаал һаа, эдэнэр арад зониие өөһэдынгөө харгыгаар дахуулжа шадахал даа.

Манай оронойл, дэлхэйн социалис байгуулалтын бусад оронуудай хүгжэлтэ, шэнэ байдал байгуулха хэрэгтээ эдэнэрэй түйлаһан амжалтанууд Ленинэй эдэ тобшололнуудай гүн гүнзэгы удхатай, тон зүб байһые гэршэлээ, гэршэлжэшье байна. Коммунистнуудай ажалшан арад түмэнтэй байгуулһан бата бэхи холбоо барисаан хадаа коммунис байгуулалтын зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ амжалта түйлаха шухала нүхэсэл мүн гэжэ бодото байдал харуулба.

Ажалшан арад түмэнние материалис үзэл бодолтой болгохын тулада орёошье, хүндэшье, оролдосотойшье хүдэлмэри ябуулха шухала гэжэ Ленинэй статья партиие шэглүүлһэн байгаа. Дарлалта, мүлжэлгын үндэһөөр бүридэһэн хуушанай ниитын харилсаануудые хоггүйгөөр үгы хэжэ шадаал һаа, шажан мүргэлэй үлэгдэлнүүдтэй хэгдэдэг тэмсэл амжалта асарха, холуур тойруулан гэгээрүүлхы гуримаар шажантай тэмсэжэ болохогүй гээд марксис гол шухала һанамжа бодомжоёо зохёолнууд соогоо Ленин онсолон тэмдэглэһэн байдаг.

Шажан мүргэлтэй тэмсэжэ шадаха хэрэгтэй, тиигэхын тулада шажантай тэмсэхэ хэрэгые шажанай социальна уг үндэһыень үгы хэхэ гэһэн ангиин хүдэлөөнэй бодото зорилготой холбоотойгоор ябуулха хэрэгтэй гэжэ Ленин зааһан юм. Ленинэй заабари хадаа манай партиин программын шажан тухай хэдэг гол эрилтэ болонхой. Шажан мүргэлэй үлэгдэлнүүдтэй тэмсэхэ гээшэ ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгын нэгэ шухала хубинь мүн гэжэ манай парти тоолодог байна.

Добтолхы шэнжэтэй материализмын, эрдэм ухаанай гүн үндэһөөр, партийна ёһоор буржуазна үзэл бодолые шүүмжэлһэнэй гайхамшаг үльгэр жэшээ, ямаршье нэмэргэ хэдэрээ һаань, «шажанай эрдэмтэ туһамаршад» хайра гамгүйгөөр элиршэлэгдэхэ гэжэ энэ статья дотор харанабди.

***

«Добтолхы шэнжэтэй материализмын удха шанар тухай» гэһэн Ленинэй статьягай гараһаар табин жэлэй ой хадаа марксистско-ленинскэ үзэл бодолой түлөө ленинскэ программые улам хүгжөөхэ, бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ, буржуазна философидо, антикоммунизмда эсэргүү, элдэбын ревизионистнуудта эсэргүү тэмсэлдэ ехэ зэбсэг болохо юм. Ленинэй бүхы зохёолнуудтаһь адли энэ статьянь хэлбэришэгүйгөөр урагшаа дабшаха, урда тээхи зорилгонуудаа сэсэ мэргэнээр хараха гэжэ манине һургана. Тиимэһээ энэ статьягай удха шанар хэзээшье хуушархагүй, манай үзэл суртала хүдэлмэриин, үргэн олониитэ ажалшадые коммунис үзэл бодолтой болгохо, марксизм-ленинизмын сурталаар тэдэниие хүмүүжүүлхэ программа энэ статья дотор заагданхай. Ленинэй үзэл бодолые творческоор саашадань үргэлжэлүүлхэ, хүгжөөхэ, философиин партийна ёһо гуримые сахиха, КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр марксистска теориин шухала шухала асуудалнуудые улам саашадань зохёон тодорхойлхо гээшэ теориин хүдэлмэрилэгшэдэй шухалын шухала зорилго мүн болоно.

А. ОКУЛОВ,
философиин эрдэмэй доктор.

УРАН ГАРТАН

Улаан-Үдын госпромхозой үйлэдбэрилгын нэгэ цех соо хэрмэнэй, шандаганай, булганай, зээгэнэй, шэлүүһэнэй, шоныы, хүдүүгэй, торхируугай, шаазгайн, бусадшье амитадай амиды шэнги дүрсэнүүдые хаража болохот. Мүн тэндэ томо бугын, гүрөөһэнэй эбэр болон бусад зүйлнүүд табигданхай байдаг. Эдэмнай эндэ хүдэлдэг уран гартанай бүтээлнүүд гээшэ.

Ангуудай дүрсэ бүтээдэг цех (токсидермическэ) манай орон дотор оройдоол табахан юм. Зэрлиг ангууд ба шубуудые энэ цехтэ госпромхозой ангуушад асаржа үгэдэг байна. Эндэ ангуудай арһан үбшэгдэжэ, һүүлээрнь һайнаар сэбэрлэгдэдэг юм. Хатаагдаһан арһан таарамжатай хэбүүдтэ татагдажа, хүбэнгөөр дүүргэгдэдэг байна. Иигэжэ ангуудай дүрсэ бэлэн болгогдодог юм.

Республика соогоо энэ хэрэгэй эхи табигшадай нэгэн Эрих Эдуардович Пильман ан ба шубуудай дүрсэ бүтээлгын инструктораар хүдэлнэ. Тэрэ эрхим мэргэжэлтэй байхаһаа гадна, мүн шадабари ехэтэй ангуушан, байгаали ба ан гүрөөлдэ ехэ дуратайшуулай нэгэн болоно. Э. Э. Пильман жара гаран жэлэй туршада ангуудай болон шубуудай дүрсэ бүтээхэ хэрэгтэ хабаадалсана. Тэрэнэй бүтээлнүүд хизаар ороноо шэнжэлэлгын олон музейнүүдтэ табигданхай.

Нүхэр Пильман СССР-эй географическа бүлгэмэй бодото гэшүүн, байгаали хамгаалха бүлэгэй эдэбхитэн, «Тайгын нюуса» гэжэ номой автор юм. Тэрэ мүнөө республикын туристнуудай хэрэглэхэ ном хэблэлдэ бэлдэжэ байнхай.

Буряадай республикын ой тайгада ажамидардаг ан гүрөөлэй дүрсэ бүтээдэг хэдэн мастер энэ цех соо ажаллана. Токсидермическэ цехтэ бүтээгдэһэн ангай ба шубуудай дүрсэнүүд зоологическа магазинда, Гэгээрэлэй министерствын ойлгуулха хэрэгсэлнүүдэй магазинда, һуралсалай болон научна организацинуудта эльгээгдэдэг юм. Энэ цехэй бүтээлнүүд республикын болон хүршэ областьнуудай ажалшадай дунда мэдээжэ болонхой.

П. КАЗАРИНОВ.

НЮТАГ НЮТАГАЙ ҺОНИН

УЛААН-ҮДЫН ГОСПРОМХОЗОЙ ҮЙЛЭДБЭРИИН ЭНЭ ЦЕХТЭ АНГУУДАЙ ДҮРЭ БҮТЭЭХЭДЭЭ Н. ЧИРКОВА ШАЛГАРДАГ. МҮНӨӨ ЭНЭ ХҮДЭЛМЭРИШЭНЭЙ БУГЫН ТОЛГОЙН ДҮРСЫЕ ЗАҺАЖА БАЙХЫЕНЬ ХАРАНАТ; ДҮРСЭ БҮТЭЭЛГЫН ЦЕХЭЙ ИНСТРУКТОР Э. Э. ПИЛЬМАН БЭЛЭН БОЛОҺОН ДҮРСЭ ШАЛГАЖА БАЙНА.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

РОДНИНА УЛАНОВ ХОЁР

Спорт

4-дэхиеэ шалгарба

КАЛГАРИ. (ТАСС). Конькигаар фигурна халтиралгаар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Канадада үнгэргэгдэбэ. Мүрысөөнэй түрүүшын үдэрһөө эхилжэ эрхимлэһэн манай хоёр спортсмениие сугларагшад халуунаар угтаа. Спортдо дуратайшуулые гайхуулһан, бүхы дэлхэйгээр суурхаһан дүрбэниие өөһэдынгөө елүүр дээрэ түрүүшынхиеэ хараһан канадаархинай тиигэжэ угтахань гайхалгүй байгаа.

Европын болон Саппорын чемпионууд Ирина Роднина ба Алексей Уланов, Людмила Смирнова ба Андрей Сурайкин гэгшэд урданайхяраал амжалтатай наадаа.

Сэнхир үнгэтэй хубсаһа үмдэһэн Смирнова Сурайкин хоёрые сэнхир елүүр дээрэ харахада атаархама һайхан байгаа. Ямаршье алдуу хэнгүй тэрэ хоёр уялгата программаяа эрхимээр дүүргэжэрхёо.

Тингэбэшье, Роднина Уланов хоёрой харуулһан наадан гайхамшагта гоё байгаа даа! Гетеборг болон Саппорадашье наадаһанһаа тэдэнэр үлүү һайханаар халтираа бшуу. Тэдэнэрэй программада 14 судьянар 5,9 гэһэн, хоёрынь, үнгэрхэдөө, 6 балл үгэһэн байха юм.

Тус мүрысөөнэй болохын
дахана Ирина халтиржа у
хүлөө багаха гэмэлтэн ал
байгаа. Тиихэдэнь тэрэние
ры нютагай больницада о
лаа. «Дэлхэйн болон олим
дын эрхимүүдые хожом
хаяа болибо ёһотойбди» г
соносхол тэндэхи газетэ
раадхёо. Гүрэн түрынгөө
шан — «Ажалай Улаан Ту
ордендо хүртэһэн И. К. Р
на дэлхэйн түрүү һуури
хын түлөө мүрысөөнлэ
дангүй байха эрхэгүйб гэж
дүүлээд, тулалдаагаа үргэл
хэеэ елүүр дээрэ гараа һэн
рахада жаахан, залуухан
спортсменкын залиршагү
ригтой байһаниинь тон һа
ма. Ирина ёһотойл спортсм
чемпион даа.

Хани нүхэр Улановтаяа
дээрэ гарахадаа, Ирина
һэнэйшье тэмдэггүй б
Уялгата программаяа т
хэнһээшье һайнаар, гоёор
руулжа, хоёр хоёроороо
ралгаар дэлхэйн чемпионо
рэ зэргэдэ 4-дэхиеэ хү
Манай хоёрдохи паар—Лю
ла Смирнова Андрей Сура
хоёр мүнгэн медаль а
США-гай спортсменүүд—
сия Старбук Кеннета Ш
гэгшэд 3-дахи һуури эзэл

ҺОНИРХОН ХАРАБА

Эрхирэгэй совхозой түб һууринда һаяхан «Мүнөөдэр — концерт болохонь» гэһэн соносхолнууд харагдаба. Тэрэ үдэр Буряадай хүдөө ажахын институдай «Ая-ганга» гэжэ студентнэрэй театрай, мүн Улаан-Үдын Ленинэй ордентто локомотив-вагон заһабарилгын заводой соёлой ордоной ажалай ветерануудай хоор эндэ айлшалһан байна. Үдэшэ болохолоор клуб соо хүн зон дүүрэн байгаа һэн.

Совхозой нэгэдэхи отделениин клубта ЛВРЗ-гэй соёлой ордоной уран һайханай бүлгэмэй эдэбхитэд концерт табиба. Концертдэ хабаадагшад бултадаа шахуу тус заводто хэдэн арбаад жэл соо хүдэлһэн буурал сагаан толгойтой үбгэд, хүгшэд байгаа. Тэд ехэнхидээ ород арадай дуунуудые гүйсэдхэжэ, сугларагшадые ихэтэ баясуулаа. Ород арадай «...горку шла» гэжэ дуу гүйсэдхэһэн Б. М. Фексель, А. Г. Петрова гэгшэдэй дуулахада, сугларагшад нэрьемэ альга ташалгаар ... һэн.

Ажахын хоёрдохи отделени
«Ая гангын» артистнар наад
руулжа, тэдэнэй дундаһаа
док Гармаев, Батор Чимитдо
ев, Сэсэг Чимитова, Хан
Цыгуева, Хэшэгтэ Жамб
Мигмар Доржиев болон бу
наадан бултанда һайшаа
Концерт хараһан совхозой х
мэришэд «Ая гангын» залу
тистнар ба ЛВРЗ-гэй ажалай
рануудта баяр баясхалан хүр
саашанхи ажалдань ехэ ам
хүсэһэн байна.

Н. ДОРЖИЕВА

АВТОВОКЗАЛТАЙ БОЛОБО

Түнхэнэй аймагай Хэрэн тосхондо шэнэ автовокзал баригдажа, ашаглалгада һая тушаагдаба. Тосхондо ажаһуугшад тэрэ ушараар баярлаһан байна.

Автобусой ябаха саг гуримтай болоо. Дулаахан, зохид байра соо орожо билет абаад, пассажирнууд томоотойгоор һуужа, автобусоо хүлеэдэг болобо.

Мүн Эрхүү, Улаан-Үдэ ниидэхэ самолёдой рейс мэдэхэ, биледэйнь сэн тодорхойлхо арга боломжо шэнэ вокзал соо бии. Эдэ бүгэдэ нютагай Соведэй һаналаа табиһан хэрэг мүн.

В. БИЛЬТАГУРОВ.

Прибайкалиин аймагта

Долгилоог дахин «долгин»

Турка нютагта эмхидхэгдэһэн «Сэнхир долгин» гэжэ ансамбль унихэнэй дуу шуугүй болошоһон юм. Гол шалтагынь гэбэл, тэрэниие ёһотойгоор хүтэлбэрилхэ хүн үгы байһан.

Соёлой байшангай директорээр нүхэр Кокориной томилогдоһоной һүүлээр соёлой хүдэлмэри һэргэжэ эхилһэн. Тиин һууринай залуушуул, Байгалай леспромхозой хүдэлмэрилэгшэд эдэбхитэйгээр ансамбльда ябажа захалаа.

Согтой хүхюун абари зантай, дууша, хатарша, зугааша Анатолий Кокориной хүтэлбэри доро залуушуул уран һайханай наада бэлдээд, аймагайнгаа нютагуудаар ябана. Модошодой һуудаг Соболиха, Горячинск, Котокель, Баргажанай адаг болон бусад һууринуудай ажалшадые «Сэнхир долгиной» коллектив баясу... байна.

«Хари хэлээр хэн бэрхэб?»

Иимэ уряа доро мүрысөөн
магай һургуулинуудай ахал
классай һурагшадай дунда
гэргэгдэбэ.

Хари хэлэ һайнаар шуд
ябаһанаараа Туркын дунда
гуулиин 10-дахи классай һу
ша Сергей Кудаков, 9 кла
Людмила Черткова гэгшэд
гарба. Тиин ниислэл хото Ул
Үдэдэ үнгэрхэ республика
мүрысөөндэ хабаадалсаха бо

Ю. ВОРСОБА

ХИЛЫН СААНАҺАА

ПАТРИОДУУД ДОБТОЛЬООР

ХАНОЙ. (ТАСС). Индохитадай патриодууд Америкын болон тэдэнэй хүлһэншэдэй сэрэгүүдтэ эсэргүү дайшалхы ябуулгануудаа амжалтатайгаар үргэлжэлүүлжэ байна.

«Куан дой нян зан» газетын толилһон сэрэгэй мэдээн соо хэлэгдэһэнэй ёһоор, Урда Вьетнамые сүлөөлхэ арадай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэд февралиин 16—17-ной һүни Сайгоной хүлһэншэдэй армиин 54-дэхи полкын сэрэгэй баазада добтолһон байгаа. Энэ бааза хадаа Хюэ городһоо зүүн урагшаа 25 километрэй зайда оршодог юм. Патриодууд дайсанай 200 гаран солдадуудые, найман томо буу болон табан пулемедуудые үгы хэһэн байгаа.

Тиихэ үедөө Урда Вьетнамай патриодууд Ланшон гэжэ хүлһэншэдэй баазада шанга сохилто хэһэн, Танбада байрлаһан дайсанда добтолһон байха юм. Тиихэдээ дайсанай олон сэрэгшэдые, мүн техникые үгы хээ. Фулок уездэ (Тхыатхиен провинци) байрлаһан хүлһэншэдэй сэрэгүүдтэ мүн лэ шанга сохилто хээ. Дайсан 300 гаран солдадуудаа алуулһан, шархатуулһан байна. Тэрэшэлэн дайсанай 11 томо буу, сэрэгэй гурбан машина үгы хэгдээ. Патриодууд шухала удха шанартай хүүргые тэһэлһэн байна.

Февралиин һүүлшын үдэрнүүдтэ Виньлонг, Чавинь, Сокчанг ба Зядинь гэжэ провинцинуудтахи дайсанай бэхижүүлэгдэһэн олон тоото пунктнуудые патриодууд үргэлжэ буудажа байгаа.

Лаосой патриодууд мартын 3—8 үдэрнүүдтэ Банлаонгам гэжэ бэхижүүлэгдэһэн пунктһаа баруунай бүлэг хүсэнүүдые сохижо гаргаһан юм. Энэ бүлэг Паксе городто дүтэхэнэ оршодог байгаа.

ХҮГЖЭЖЭ БАЙГАА ОРОНУУДАЙ АША ТУҺАДА

ДАКАР. (ТАСС). Хүгжэжэ байгаа оронуудтай Советскэ Союзай байгуулһан экономическа болон худалдаа наймаанай харилсаан хадаа экономическа талаараа тэдэнэй бэеэ даанхай байдалые бэхижүүлхэ хэрэгтэ һайнаар нүлөөлнэ гээд Баруун Африкын «Монитер Африкэн дю коммерс э де Л' эндюстри» газетэ бэшэнэ. Африкын бэеэ даанхай оронуудта промышленна түхеэрэлгэнүүдые эльгээхэдээ, СССР хадаа манай хүгжэлтын шухалын шухала зорилго—индустриальна бааза байгуулха зорилго шиидхэхэдэмнай туһална гээд энэ газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

Совет гүрэнэй юһэдэхи табан жэлэй түсэб Африка түбиин оронуудтай СССР-эй байгуулһан экономическа, эрдэм-техникын харилсаа холбооое улам саашадань үргэдхэхэ ябадал хараална гэжэ газетэ мүн лэ хананггяар тэмдэглэнэ.

Африкын оронуудтай Советскэ Союзай байгуулһан харилсаа холбооной үшөө нэгэ шухала талань юуб гэхэдэ, эдэ оронуудта, мүн совет һургуулинуудта национальна кадрнуудые бэлэдхэхэ хэрэг болоно гээд газетэ тэмдэглэнэ. СССР-тэ һургуули дүүргэһэн хэдэн мянгаад мэргэжэлтэд өөһэдынгөө оронуудта амжалтатайгаар хүдэлжэ, тэдэнэй экономическа талаараа бэеэ даанхай байдалые бэхижүүлжэ байдаг.

Газарай түлөө тэмсэл

КАРАЧИ. (ТАСС). Газаргүй тараашадай газарай түлөө хэдэг тэмсэл Пакистанда улам шангадажа байна. «Сан» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, үгытэй ядуу бүлэг тараашад Хайдерабадта ойро оршодог томо фермые хүсөөр буляажа абаһан байна. Тэдээндэ эсэргүүгээр полици табигдаа. Тиигэжэ эндэ болоһон буудалдаанай һүүлээр хэдэн тараашад шархатаһан байгаа. 28 хүнүүд арестовалагдаа.

АНДЖЕЛА ДЭВИСЫЕ СҮЛӨӨЛХЫН ТҮЛӨӨ

НЬЮ-ИОРК. (ТАСС). Негр коммунистка Анджела Дэвисые хэрэгэгы муухайгаар хэһээхэ гэһэн США-гай хархис этэгээдүүдэй һэдэлгэдэ эсэргүү тэмсэл Америкын түрүү үзэлтэй олониитэ ехэ нэтэрүүгээр хэжэ байна. Анджелые сүүдлэхэ гэһэн сүүд гэдэгэй Сан-Хоседэ эхилээд байһан эдэ үдэрнүүдтэ тэрэниие сүлөөлхын түлөө дэлгэрүүлһэн тэмсэлээ шэнэ шатада гаргаха ёһотойбди гээд Анджела Дэвис болон США-да политическэ асуудалаар гэмнэгдэһэн бусад хүнүүдые сүлөөлхын түлөө тэмсэдэг нэгэдэмэл национальна комитедэй мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Америкын 200 шахуу элитэ уран зураашад искусствын зохёолнуудай выставкэ-аукцион үнгэргэхэ гэһэн үүсхэл гаргаа. Энэ выставкэ хадаа «Анджела Дэвисые хамгаалха зорилготой искусство» гэһэн уряал доро Нью-Йоркдо нээгдэхэ. Эндэ табигдаһан зурагуудые худалдалгаһаа ороһон бүхы олзонь эрэлхэг зоригтой коммунисткые сүлөөлхын түлөө тэмсэлэй жасада дамжуулан үгтэхэ байна. Выставкын нэрэ дээрэ СССР-эй, Венгриин, Кубын, Франциин, Мексикын болон бусад оронуудай уран зураашадһаа зурагууд ороно.

Улам ехээр бомбодоно

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Америкын агаарай сэрэгэй ба далайн-сэрэгэй хүсэнүүдэй ехэ ехэ соединенинүүд ДРВ-е зэрлиг муухайгаар бомбодожо байһаар. Информационно агентствэнүүдэй мэдээсэһэнэй ёһоор; Индохитадай оронуудта эсэргүү агаарай дайнда американ «Китти хок» гэжэ дүрбэдэхи авианосец оруулагдаба. Тэрэнэй борт дээрэ 75 самолет һуудаг юм. Эдэ самоледууд Вьетнамай Демократическа Республикые бомбодолгодо хабаадалсажа эхилээ.

«Фантом» гэжэ истребитель-бомбардировщигуудай соединенинүүд Вьетнамай Демократическа Республикын газар дайдые наймадахи үдэрөө үргэлжэ бомбодожо байһаар гээд Урда Вьетнамда байдаг Америкын сэрэгэй командовани соносхоһон байна. Пентагоной албата түлөөлэгшын мэдүүлһэнэй ёһоор, иимэ бомбодолгын дэлисэнь улам үргэдхэгдэнэ.

АМЕРИКАН ЭЗЭРХЭГ ТҮРИМХЭЙ ЯБУУЛГАНУУДТА ЭСЭРГҮҮГЭЭР ТЭМСЭЖЭ БАЙҺАН ИНДОХИТАДАЙ АРАДУУДТАЙ ҺАНАЛАА НЭГЭДЭЛГЫН ОЛОН ХҮНҮҮДЭЙ ХАБААДАЛГАТАЙ ДЕМОНСТРАЦИ ПАРИЖДА БОЛОБО. ИНДОХИТАДТА США-гай ЯБУУЛЖА БАЙҺАН ДАЙЕ ДАРЫ ТҮРГЭН БОЛЮУЛХА ГЭҺЭН УРЯА ДОРО ОРОНОЙ БУСАД ГОРОДУУДТА МҮН ЛЭ ДЕМОНСТРАЦИНУУД БОЛОО.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ДЕМОНСТРАНТНУУД ВЬЕТНАМ ТУГУУДЫЕ БАРИЖА ЯБАНАД.

Кейстон-ТАСС-ай фото.

АГААРАЙ ТРАНСПОРТ ДЭЭРЭ ХЭГДЭДЭГ ҺҮЙДХЭЛ ТУШАА

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Агаарай томо онгосонууд соо хорото һүйдхэл хэхэ, ниидэжэ ябаһан самоледуудые буляажа абаха ушарнууд Холбоото Штадуудта дахинаа олошороо.

Һүүлшын үдэрнүүдэй турша соо США-гай авиалининүүдтэ хэдэ хэдэн гэмтэ ябадалнууд болоһон байха юм. Жэшээлхэдэ, Лас-Вегасай аэропортдо «Боинг-707» гэжэ самолет тэһэлэгдэһэн байгаа. Энэ самолет «Транс уорлд эйрлайнс» гэжэ томо нэгэдэлдэ хабаатай байһан.

«Юнайтед эйрлайнс» гэжэ томо нэгэдэлэй самоледой Сиэтледэ байхадань, тэрээн соо тэһэлэгдэдэг түхеэрэлгэ олдоһон байгаа. Нью-Йоркын Кеннеди гэжэ аэропортдо байһан «Транс уорлд эйрлайнс» томо нэгэдэлэй пассажирска самолёт соо бомбо олдоһон юм. Хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, эдэ гэмтэ ябадалнууд талаан болоходоо үхэл хохидолгүйгөөр үнгэрһэн байгаа. Ямар самолет дээрэ бомбо нюугданхайб гэжэ имагтал мэдээсэһэнэйнгээ түлөө миллион доллар авиакомпанинуудһаа абахын тула бүлэг хүнүүд хорото һүйдхэл хэдэг байна.

Авиалининүүд дээрэ гэмтэ ябадалнуудай улам олошорһонтой дашарамдуулан, президент Р. Никсон тусхай мэдүүлгэ тунхаглаба. Гражданска авиацида «тохёолдуулагдаһан аюулые һэргылэн болюулхын» тулада правительство хадаа бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ юм гээд энэ тусхай мэдүүлгэ соонь онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Британиин солдадуудые гаргабал...

ЛОНДОН. (ТАСС). Англиин эзэмдэгшэ сэрэгүүдэй Хойто Ирландида байһан ушар Ольстертохи кризисэй гол шалтагааниинь болоно. Иигэжэ Ирландиин республикын премьер-министр Джон Линч парламентда үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ һэн. Англиин солдадуудай Ольстерто хэдэг ябуулганудта провинциин католическа улад зон дураа гутаһан байха юм. Эдэ улад зон социальна болон политическэ эрхэнүүдые олгохо гэһэн эрилтэ табидаг гэжэ тэрэ хэлээ.

Имагтал Британиин солдадуудые Ольстерһоо дары түргөөр гаргаад байбал, хэлсээ хэжэ энэ асуудалые шиидхэхын тулада таатай зохид оршон байдал байгуулагдажа болохо гээд Линч онсолон тэмдэглээ.

Арадай правительствын түшэг тулгуури

САНТЬЯГО. ТАСС-ай корр. С. Кудрявский иигэжэ дамжуулба. Арадай нэгэдэлдэ хабаатай залуушуулай эмхинүүдэй түлөөлэгшэдэй национальна комиссиин эмхидхэһэн хүдэлмэришэд болон студентнэрэй буруушаалгын жагсаал «Фашизм хосорхо», «Гүрэнэй мэдэлдэ оруулагдаһан предприятинууд хэзээдээ хэзээшье бусахагүй» гэһэн уряанууд доро Чилиин ниислэлдэ болоо. Залуушуулай эмхинүүдэй олон мянган түлөөлэгшэд арадта харша этэгээдүүдэй хархис ябуулгада дураа гутажа байһанаа элирхэйлхын тула городой үйлсэнүүдээр дабшаба.

ПРАВДА БУРЯТ...

Нэгэдэхи хуудаһанда: К...
ЦК-да, СССР-эй Министр...
Соведтэ. «Зохёохы ажалай...
зорилго» — түрүү бэшэг.

Хоёрдохи хуудаһанда: «...
ческэ талаар хүмүүжүүлэ...
С. Бухаевай корреспон...
К. Масловай «Хүн бүхэм...
рюусалгатай» гэһэн статья.

Гурбадахи хуудаһанда:
зүрхэнһөө зохёон ажаллааг...
хүндэ» гэһэн А. Кашири...
статья. Д. Ошоровой «Һэргэ...
хоогдоһон Аха» гэһэн корр...
денци. Хилын саанахи һони...

Дүрбэдэхи хуудаһанда:
нютагай һонинууд.

СЭНХИР ЭКРАН

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛ...
10.40 — Үхибүүдтэ зорю...
һан «Мальчик из спичечной...
ки» гэһэн телеспектакль. 11...
фильм-концерт.

«ОРБИТА» ХАРУУЛ...
13.00 — дамжуулгын п...
ма. 13.05 — һүүлэй һони...
—«Здоровье» — научно-по...
на программа. 13.45 — ...
ТЕЛЕВИДЕНИ. «Карусе...
хүгжэмэй программа. 14...
һурагшадта зорюулагдаһ...
дильник» гэжэ дамжуулга. ...
— фигурна һолжоролгоор ...
чемпионат.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛ...
16.00 — «Русская зима»...
ноочерк. 16.10 — фигурна...
ролгоор дэлхэйн чемпионат...
габари). 17.10—«Салют, М...
— уран һайханай фильм. ...
сери). 18.15—һүүлэй һони...
—«Заколдованный кафтан»...
һайханай фильм. (Венгри).
20.00 — 02.30 хүрэтэр ...
тын» программа дамжуул...

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕ...

Манай адрес, телефонуу...

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—54...
приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора ...
62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря—66...
отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—6...
63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности ...
строительства—61-35, советского строительства и быта—6...
культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, ...
формации—34-05, общественная приёмная—56-62, маши...
бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Н-01369. Заказ № 1...